24րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6532 — 3 ՅՈՒԼԻՍ 1907 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 5 ՃԷՄԱԶԻ-ԻԼ-ԱԽԷՐ 1325 — 16 JUILLET 1907 — 24me année № 6532

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ" ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ 80 Դ.րշ.
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 105 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 25 Ֆրն.
ԹՂԹԱԿԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
[illegible]
[illegible]

10 ՓԱՐԱ

ارەولك

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՕՍՄ. ԵՒ ՕՏԱՐ ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բ.

Մեր նախորդ յօդուածը (6526 Թիւ Արեւելքի) վերջացուցինք, ըսելով թէ էմիրիյէ, պետական հողերու՝ նկատմամբ՝ երկրի՝ այսինքն հպատակութեան տարբերութիւնը՝ անպատճառ արգելք է փոխանցման, ժառանգութեան իրաւունքի։ Օտարներու Հողատիրութեան Օրէնքը՝ օրինական այս տրամադրութիւնը չէ ջնջած, որովհետեւ, հողատիրութիւն և ժառանգութիւն իրարմէ բոլորովին անջատ բաներ են։ Ուստի, եթէ օսմ. հպատակ մը մեռնելով, հողատիրութեան նախնական պայմանագիրը, protocoleը ստորագրած կառավարութեան մը հպատակ զաւակ մը ձգելու ըլլայ, մեռնողին հողը իր այս զաւկին չանցնիր։ Միայն թէ, յիշեալ protocoleին տրամադրութեանց համաձայն՝ հողի ու կալուածի տէր եղող օտարահպատակները երբ մեռնելու ըլլան, իրենց կալուածները կը փոխանցուին իրենց օրինական ժառանգորդներուն, ինչպէս կը հաստատէ 1291 օգոստոս 24 Թուակիր (Ռ. Թ.) Եպարքոսական շրջաբերականը։ Կ'արժէ յիշել ուրեմն թէ, մի միայն Մեծն Բրիտանիա, Ֆրանսա, Պէլճիքա, Շուէտ, Աւստրիա, Տանըմարքա, Բրուսիա, Սպանիա, Յունաստան, Ռուսիա, Իտալիա, Հոլանտա, Մ. Նահանգները, Պարսկաստան և Բորդուկալ ստորագրած ըլլալով այդ protocoleը, օտարահպատակներէն մի՛ միայն այդ երկիրներուն հպատակներն են որ կը վայելեն կալուածատիրութեան իրաւունքը օսմ. երկիրներու մէջ։

Հպատակութիւննին տարբեր օտարահպատակներ՝ փոխադարձ ժառանգութեան իրաւունք չեն վայելեր Թուրքիոյ մէջ. յիրաւի այս մասին Օրէնքին մէջ բացորոշ տրամադրութիւն մը չի տեսնուիր. սակայն, շէրին այնպէս կը պահանջէ. հետեւաբար եթէ հելլենահպատակ մը մեռնելով, աւստրիացի զաւակ մը ձգելու ըլլայ, իր կալուածները չէ՛ թէ այս զաւկին, ա՛յլ ըստ օսմանեան օրէնքին թափուի իրաւունք ունեցող օսմ. հպատակ ժառանգորդներուն կ'անցնին։ Իսկ եթէ այսպիսի ժառանգորդներ ալ չունենայ, ա՛յն ատեն կալուածները մահլիւլ կ'ըլլան։ Այսպէս, հպատակութեան տարբերութեան հետեւանքով մէկու մը չփոխանցուող հողային բաժին մը, եթէ փոխանցումի՝ ժառանգութեան իրաւունք վայելող անհատներ գտնուին, ատոնց միջեւ կը բաժնուի, և մահլիւլ չերթար։ Այսինքն, եթէ օրինակի համար, մեռնող հելլենահպատակ մը երեք զաւակ ձգելով, ատոնցմէ մին օսմանեան հպատակ, երկրորդը հելլենահպատակ, իսկ երրորդն ալ անգլիական հպատակ գտնուի, իր կալուածներէն թէեւ բաժին չի հանուիր այս վերջի անգլիացի զաւակին, բայց ասոր բաժինն ալ մահլիւլ չերթար, այլ կէս առ կէս կը բաշխուի հելլենահպատակ և օսմանցի երկու զաւակներուն միջեւ։

Այս կէտերը յիշելէ վերջ, կը մնայ յայտնել թէ, կարգ մը բացառիկ պարագաներ ալ, ինչպէս նաւաբեկութեան, փլատակներու տակ մնալու և կամ հրդեհի հետեւանքով պատահած մահեր, կրնան արգելք ըլլալ փոխանցման և ժառանգութեան իրաւունքի։ Եթէ օրինակի համար հայր մը իր զաւակներէն մէկուն հետ միասին նաւաբեկութեան մը միջոցին խեղդուելով, չգիտցուի թէ ո՛վ աւելի առաջ մեռած է, ողջ մնացած զաւակները միայն կը տիրանան իրենց հօր ունեցած կալուածներուն, այսինքն մեռնող զաւակը կը զրկուի իր ժառանգական իրաւունքներէն, որով այս վերջինին ժառանգորդներն ալ — եթէ ձգած է — ոչ է իրաւունք չեն կրնար պահանջել։ Եթէ այս մեռնող զաւակը իբր ժառանգորդ զաւակ մը ձգած է, այս զաւակը չկրնար ըսել թէ «մեծ հօրմէս հօրս ժառանգ կը մնայ այսինքն հողը կամ կալուածը, հետեւաբար ես ալ կը ժառանգեմ այս հողէն։»

Միեւնոյն ատեն, եթէ ժառանգութեան իրաւունք ունեցողներէն մին՝ ժառանգութիւնը արգիլող վերոյիշեալ պատճառներէն տարբեր պատճառներով զրկուի այդ իրաւունքներէն, այս անհատին բաժինը մահլիւլ չըլլալով, նմանապէս կը բաշխուի միւս ժառանգորդներուն միջեւ։

Մարդասպանութիւնը (Հող. Օրէնքին 108 յօդ.ին և յաւելուածին համեմատ, սպաննուողին հողը՝ ոճրագործին և իր օժանդակին՝ մուլքն գաքիլէն չի փոխանցուիր), ինչպէս բացատրուած է Հող. Օրէնքին 112րդ յօդուածին մէջ, մէկէ աւելի զաւակներու ծնողաց անորոշութիւնը, և այլ կրօնային ու ամուսնական մասնաւոր բարդ պարագաներ, հպատակութեան տարբերութեան ու այլ տարբերէն զատ յիշեալ պատճառները կը կազմեն։ Ուստի, եթէ հայր մը երեք զաւակ ունենայ, և այս զաւակներէն մին այդ հայրը սպաննելու ըլլայ, ոճրագործ զաւակը կը զրկուի իր ժառանգական իրաւունքներէն, և իր բաժինը մահլիւլ չըլլալով, կը փոխանցուի իր միւս երկու եղբայրներուն, հաւասար համեմատութեամբ։

Հողային Օրէնքին 111րդ յօդուածը կը տրամադրէ «առանց պաշտօնական արտօնութեան Օսմ. հպատակութիւնը ձգելով օտարահպատակ եղող անձի մը հողերը՝ օսմ. հպատակ և կամ օտարահպատակ զաւակներուն, թոռներուն, հօրը, մօրը, եղբայրներուն, ամուսնոյն, կնոջը չփոխանցուելով, իրենց վիճակին մէջ մահլիւլ կ'ըլլան, և աճուրդի դրուելով կը վաճառուին. բայց եթէ այդ անձը պաշտօնական արտօնութիւն ստանալէ յետոյ փոխած է իր հպատակութիւնը, այդ հողերը մահլիւլ չըլլալով իրեն կը մնան թէեւ, բայց այս պարագային ալ, այն երկիրը որուն հպատակութիւնը ընդունած է՝ Հողատիրութեան Օրէնքին կցուած մազպաթան, protocoleը պէտք է ստորագրած ըլլայ։»

Բայց այս յօդուածն ալ Հող. Օրէնքին 55րդ բարեփոխեալ յօդուածին ու յաւելուածին տրամադրութեանց համեմատ սրբագրուած, ու միւս կողմէ ալ օտարահպատակներու կալուածատիրութեան իրաւունք շնորհող Օրէնքին Ա. յօդուածով, ինչպէս նաեւ օսմ. հպատակութեան օրէնքին Ե. և Զ. յօդուածներով բարեփոխուած ըլլալով, կ'արժէ այս մասին կարգ մը մանրամասնութիւններու մէջ մտնել, 55րդ յօդուածին ուսումնասիրութիւնը մասնաւոր յօդուածի մը վերապահելով։

Օտարներու հողատիրութեան իրաւունք պարգեւող Օրէնքին այդ Ա. յօդուածին ամփոփումը սա՛ է «օտար պետութիւններու հպատակները՝ բաց ի Հիճազի հողերէն, օսմանեան միւս բոլոր երկիրներու մէջ օսմ. հպատակներու վայելած հողատիրութեան իրաւունքները կը վայելեն որոշ պայմաններու մէջ. անոնք որոնք նախապէս Օսմանցի ըլլալով ապա օտարահպատակ եղած են, մասնաւոր Օրէնքին տրամադրութեանց ենթակայ կը մնան։» Հպատակութեան Ե. և Զ. յօդուածներն ալ կ'ըսեն թէ, «պաշտօնական արտօնութեամբ օտարահպատակութեան մտած օսմ. հպատակներ՝ իրենց հպատակութիւնը փոխած թուականէն սկսեալ օտարական ճանչցուելով, իրենց մասին ըստ այնմ գործողութիւն կ'ըլլայ։» —«Օսմ. կառավարութիւնը կրնայ ըստ հաճոյս օսմ. հպատակութենէն վտարել՝ առանց պաշտօնական արտօնութեան օտար երկրի մը հպատակութեան, և կամ օտար երկրի մը զինուորական ծառայութեան մէջ մտնող օսմ. հպատակ մը։»

1300 տարւոյն Րէպի իւլ ախէրի 15ի Օրէնքին (արաբական թուական) օսմ. հպատակութեան այդ Զ. յօդուածին հետ առնչութիւն ունեցող երեք յօդուածները հետեւեալներն են.

Յօդուած Ա.— «Նախապէս օսմ. հպատակ ըլլալով հանդերձ, օսմ. հպատակութեան օրէնքին հրատարակութենէն առաջ հպատակութիւնը փոխող, և իրենց այս փոփոխութիւնը՝ ըստ պայմանագրերու տրամադրութեանց, կայս. կառավարութեան կողմէ ճանչցուած անհատներ, ինչպէս նաեւ յիշեալ օրէնքին հրատարակութենէն վերջ այդ օրէնքին պահանջումներուն համաձայն հպատակութիւննին փոխող Օսմանցիներ, կը վայելեն՝ օտարներու կալուածատիրութեան իրաւունք շնորհող 1274 տարւոյ 7 Սէֆէր թուակիր (արաբական տարի) Օրէնքին՝ մասնաւոր պարտականութիւններով շնորհած բոլոր իրաւունքները։»

Յօդ. Բ.— «Առանց պաշտօնական արտօնութիւն ստանալու հպատակութիւննին փոխած ըլլալնուն համար Օսմ. կառավարութեան կողմէ իրենց օսմ. հպատակութիւնին ջնջուած անհատներ՝ օսմ. երկիրներու մէջ զուրկ կը մնան կալուածատիրութեան և ժառանգութեան իրաւունքներէ»։

Յօդ. Գ.— «Նախորդ յօդուածին համաձայն կալուածատիրութեան և ժառանգութեան իրաւունքէն զուրկ մնալիք անհատներու միւլք կալուածները՝ օսմ. հպատակ ժառանգորդներու միջեւ կը բաժնուին անշարժ ինչքերու նման. բայց ըստ Հող. Օրէնքին 110 և 111րդ յօդուածներուն, յիշեալ անհատները՝ պետական (էմիրիյէ) և վագֆ հողերու հանդէպ թափուի իրաւունքէն զուրկ ըլլալով, իրենց հպատակութեան փոփոխութենէն առաջ իրենց ձեռք անցուցած էմիրիյէ և վագֆ հողերն ալ իրենց ժառանգորդներուն չմնալով, մահլիւլ կ'երթան, և այս օրինական տրամադրութիւնը կը կիրարկուի իճարէթէյնլի միւսագգաֆաթ վէ միւսթաղըլլաթը վագֆիյէյի համար ալ։»

Որով, վերջապէս, ինչպէս յիշեցինք, եթէ օսմ. հպատակ մը առանց պաշտօնական արտօնութեան փոխէ իր հպատակութիւնը, իր պետական և վագֆ հողերը մահլիւլ մնալով, միմիայն միւլք կալուածները կը փոխանցուին իր ժառանգորդներուն, հպատակութիւնը ընդունած երկիրը ըլլա՛յ ստորագրած վերոյիշեալ protocoleը կամ ո՛չ։ Եթէ հպատակութեան փոփոխութիւնը պաշտօնական արտօնութեամբ տեղի ունեցած է, էմիրիյէ և վագֆ կալուածները իր օրինական ժառանգորդներուն կ'անցնին, այսինքն մահլիւլ չեն ըլլար, եթէ այն օտար երկիրը որուն հպատակութիւնը ընդունած է, ստորագրած է արդէն այդ protocoleը։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
(Փաստաբան)

ԲԵՐԱՅԻ(*)
ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ

ՏՂԹԱԿԱԳԻՐ ՏԵՍՉՈՒԹԵԱՆ

Բարձրաշնորհ Ս. Հայր

Այս վեցերորդ տարին է որ պատիւը կ'ունենամ Թաղիս ազգ. վարժարանաց կրթական վիճակի տարեկան համառօտութիւնն ընել՝ առաջի Սմն. Սրբազնութեանդ որ, բարեհաճած է այս անգամ ալ, իբրեւ ատենապետ, իր հայրական բարձր հովանին ու Նախագահութիւնը շնորհել դպրոցական սոյն պարզ հանդէսին։

Ներկայ 1906-907 տարեշրջանին մէջ՝ Թաղիս ազգ. 4 վարժարանաց երկսեռ աշակերտներուն թիւն էր 835, հետեւեալ կերպով բաժնուած.

Եսայեան վարժարան երկսեռ	450
Նարեկեան Մանկապարտէզ	210
Արշակեան »	125
Լուսաւորչեան »	50
Համագումար	835

որոնց գրեթէ կէսէն աւելին ձրիավարժ է։

Ներկայ տարեշրջանիս մէջ ալ՝ ուսմանց պաշտօնական ծրագիրը գրեթէ նոյնութեամբ գործադրուեցաւ՝ ինչ ինչ աննշան բարեփոխութիւններով։ Իսկ տարեկան քննութիւնները տեղի ունեցան ըստ հրահանգի Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ և իրմէ կարգուած յարգոյ քննիչներու ներկայութեամբ։ Տարեկան քննութեանց ընդհանուր արդիւնքը նպաստաւոր եղած է, որովհետեւ իւրաքանչիւր դասարանի երկսեռ աշակերտաց երեք քառորդէն աւելին յաջողած է կարգ փոխել։

Ինչպէս վեց տարիէ ի վեր կանոնաւորապէս, այս տարի ալ վարժարանս ունի 12 շրջանաւարտ և 7 շրջանաւարտուհի, որոնք՝ տակաւին շարունակելու վրայ են իրենց կանոնական քննութիւնները և կը սիրեմ յուսալ թէ՝ իրենց նախորդներուն յաջող բաղդին արժանանալով՝ պիտի պսակեն մեր և իրենց ծնողաց ակնկալութիւնները։

Թէպէտ, Ս. Հայր, ինքնին մեծ նշանակութիւն մը չունի, սակայն դիտելով որ, դպրոցական վարչութիւնք՝ կրթական այս տեսակ հանդէսներու առթիւ պէտք կը զգան իրենց արտադրած հին ու նոր երկսեռ շրջանաւարտներու ամբողջական թիւը յիշատակել, ես ալ պարտք կը սեպեմ, կերպով մը օրէնքի կարգ անցած այդ սովորութեան համակերպիլ, մանաւանդ որ, այս տեսակէտով՝ Եսայեան վարժարանը առաւելագոյն իրաւունք մըն ալ ունի, քանի որ պարզ շրջանաւարտներէ ի զատ, վեց տարիէ հետէ յաջորդաբար՝ մինչեւ ցարդ 31 աշակերտուհի արտադրած է և որոնց կէսէն աւելին ուսուցչութեամբ զբաղած է ու կը զբաղի թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ գաւառային ազգ. վարժարանաց մէջ։

Այսպէս, վերոյիշեալ 31 շրջանաւարտուհիներէն ութը օրիորդ, իբրեւ դաստիարակ-ուսուցչուհի, Եսայեանի մէջ կը պաշտօնավարեն բաւական արդիւնաւոր կերպով և տակաւ ստանալով իրենց գործին փորձառութիւնը, մին՝ միեւնոյն պաշտօնով Միջագիւղի Հռիփսիմեանց վարժարանը կը գտնուի, երկուքը՝ Յակոբ Նիկողոսեան վարժարանի մէջ, մէկը Ռումելի Հիսարի ազգ. վարժարանը, ուրիշ մը՝ Էտիրնէի ազգ. վարժարանին մէջ, մէկը՝ Խասգիւղի Ս. Ներսէսեան վարժարանը, դարձեալ ուրիշ մըն ալ՝ Ս. Փրկչեան ազգ. Որբանոցի մէջ։ Իսկ անցեալ տարուան լրացուցիչներէ մին ալ՝ Նարեկեան վարժարանի մէջ կը պաշտօնավարէ իբրեւ օգնական մանկապարտիզպանուհի։ Այս շօշափելի օրինակներէն կը հետեւի թէ, ինչպէս ուրիշ առթիւ ալ ըսած եմ, Բերայի Եսայեան վարժարանը, անպաշտօն կերպով բայց գործնականապէս, այլոց կեդրոնականի կամ վարժապետանոցի դեր մըն ալ կը կատարէ։ Միայն թէ՝ ցաւալի է, Ս. Հայր, որ այս նպատակաւ Թաղային վարչութեան յանձն առած նիւթական զոհողութիւններէն քիչեր կ'ուզեն օգտուիլ, ցաւալի կ'ըսեմ, որովհետեւ մեր այս տարուան լրացուցիչ դասընթացքին 9 աշակերտուհի կը հետեւի, որոնց երկուքը Խասգիւղցի են, մէկը Ատանացի, որ յատկապէս վարժուհիութեան պատրաստուելու նպատակաւ եկած է Պոլիս, այնպէս որ՝ բուն Բերացի ըլլալով 6 աշակերտուհի հետեւած կ'ըլլան այս շրջանին։

Սակայն, բարձրագոյն կամ շրջանաւարտ ըլլալիք կարգերու մէջ սակաւաթիւ երկսեռ աշակերտներ գտնուած ըլլալու ցաւալի պարագան՝ Եսայեան վարժարանի ճակատագիրը չէ՛ միայն, քանի որ, տակաւին անցեալ շաբթու, Թաղիս մէջ ամէն ազգէ ցորեկօթիկ և գիշերօթիկ ստուարաթիւ աշակերտ պարունակող վարժարան մը հազիւ կրցաւ երեք շրջանաւարտ տալ։ Դարձեալ, մեր դրացի Զափփիոն վարժարանը որ, մայրաքաղաքիս յոյն հասարակութեան իգական սեռի կրթական բարձրագոյն հաստատութիւնն է, որ կը պարունակէ գաւառացի ու տեղացի, ցորեկեայ և գիշերօթիկ 440է աւելի աշակերտուհի, այս տարի 14 շրջանաւարտուհի միայն կրցաւ ունենալ։ Այս տխուր իրողութեան պատճառները բանալը՝ կարծուածէն աւելի դժուար է, որովհետեւ անհրաժեշտ է յաղթել նիւթական մեծամեծ դժուարութեանց և ընտանեկան արմատացած նախապաշարումներու։

Ներեցէք, Ս. Հայր, որ այս առթիւ միջանկեալ պարագայ մը պարզեմ։ Բերայի նախկին Թաղ. Խորհրդոյ անդամ էֆէնտի մը, անցեալ շաբթու, օրաթերթի մը մէջ հետաքրքրութեամբ կը հարցնէր թէ՝ «ո՞ւր են Եսայեանի շրջանաւարտները որոնք այս վարժարանիս սեմերը մաշեցուցին տարիներով»։ Եւ կ'աւելցնէ «Պէրպէրեան կը պարծէր իրաւամբ՝ իր վարժարանին շրջանաւարտից հրապարակին վրայ ունեցած դիրքով»։ Նախորդ Թաղական-Հոգաբարձու էֆէնտիի մը այս տարօրինակ հարցումը մեծ զարմանք պատճառեց ինծի, որովհետեւ, նախ ինքը չի յիշեր թէ ո՛րոնք և քանի՛ հոգի եղած են իր պաշտօնավարութեան օրով և իրենց արժանիքովը հրապարակին վրայ փայլողները։ Իսկ չափազանց տարօրինակ գտայ իր այն պահանջումը՝ երբ Եսայեանի պէս Թաղային պարզ վարժարան մը բաղդատութեան դնելով Պէրպէրեան երկրորդական վարժարանին հետ, համահաւասար և նմանօրինակ արդիւնք կ'ակնկալէ։ Զարմանալի չէ՞ սակայն։

Սակայն գոհացում տուած ըլլալու համար այս կարգի հետաքրքիրներու և ամէն անոնց՝ որոնք կը փափաքին վարժարանիս արդիւնքը մասին գաղափար մը կազմել, կը փութամ յայտարարել թէ՝ վերջին վեց տարիներէ ի վեր, այսինքն՝ 1900էն սկսեալ, մինչեւ ներկայ տարեշրջան, Եսայեան վարժարանը արտադրած է 43 շրջանաւարտ և 75 շրջանաւարտուհի։ Առաջիններէն մեծ մասը արհեստի գացած է, մէկ մասը՝ կեդրոնական վարժարան կը յաճախէ, ոմանք եւրոպական վարժարաններ մտած են, մին՝ Պ. Պօղոս Տէր Ներսէսեան, յաջողած է մտնել Կայս. Լիսէի Գ. դասարանը, ուրիշ մը, գաւառացի, տեղւոյն Իտալէ վարժարանին մէջ ուսուցիչ է, երկուքը՝ Արմաշի Դպրեվանքը կը գտնուին. մեր անցեալ տարուան շրջանաւարտներէն Պ. Արշաւիր Տէօքմէճեան և Պ. Ներսէս Սանտալճեան, կարողացան յաջող քննութեամբ մը՝ անցեալ տարի մտնել Կայս. Բժշկական վարժարանը։ Մասնաւոր ուշադրութեան արժանի են, կարծեմ, մանաւանդ այս վերջին պարագաները, երբ արդիւնք Թաղային պարզ վարժարանի մը։

Շահեկան է, Ս. Հայր, այս թուումս մասանց քիչ մըն ալ շարունակել, որովհետեւ լաւ կը յիշեմ թէ՝ տարիներ առաջ՝ կրթական այս տեսակ համախմբութեան մը մէջ, իբրեւ Նախագահ, ձեր վերջաբանին մէջ իրաւամբ կը յայտարարէիք թէ՝ «դպրոցական հանդէսները ամէն բանէ առաջ, տեսակ մը համարատուութիւններ են առնողին ու տուողին, ուսուցչին և ուսանողին, ծնողաց և թաղական վարչութեանց փոխադարձ պարտականութիւններուն տեսակէտով»։ Այս սկզբունքը ինծի առաջնորդ ունենալով՝ կը համարձակիմ թուել քանի մը կարեւոր պարագաներ մեր շրջանաւարտուհիներու մասին և ապացուցանել թէ արդեօ՞ք անոնք ալ կրցա՞ծ են օգտուիլ իրենց ստացած նախակրթութենէն և թէ ի՞նչ կերպով փայլած են օտար վարժարաններու մէջ։ Եւ այդ օրինակները պիտի յիշեմ յականէ յանուանէ, որպէս զի երբեք տարակոյսի տեղի չմնայ և փափաքողը կարենայ ինքն ալ անձամբ ստուգել։

Այսպէս, մեր Բ. շրջանի (1904) լրացուցիչ դասընթացքի աւարտական աշակերտուհիներէ մին, Օր. Բերուզ Սիւզմէեան, ընտանեօք կը փոխադրուի Գատըգիւղ և կը փափաքի իր ուսումը և խօսելու վարժութիւնը կատարելագործելու համար՝ մտնել տեղւոյն Սէօռերու վարժարանը։ Մեծաւորուհին՝ յիշեալ Օր.ին ուսումնական կարողութիւնը քննելէ յետոյ՝ զարմանօք կը հարցնէ թէ ի՞նչ ընելու եկած է հոն. կարճ կտրեմ, և նա՛ որ ուսանելու համար գացած էր, ուսուցչուհի կը կարգուի վարժարանին։

Մեր Ե. շրջանի (1901—1902) լրացուցիչ Ա. դասընթացքէն Օր. Սաթենիկ Բ. Փէչեան, Բանկալթի Սէնդ-Էսբրի մայրապետներուն դպրոցը կ'երթայ։ Հո՛ն ալ միեւնոյն արդիւնքը, այսինքն՝ մեծաւորուհին քննելով և տեսնելով որ ներկայացող աշակերտուհւոյն ուսումնական կարողութեան համապատասխան կարգ չկայ, կը պարտաւորուի ամբողջ տարի մը գրական ճիւղերու մասին մասնաւոր դասեր աւանդել անոր։

Նոյն տարւոյ շրջանաւարտուհիներէն հետեւեալ օրիորդները՝ Աղաւնի Տ. Մեսրոպեան, Մանուշակ Երէցեան, Արուսեակ Դարպասեան և Սաթենիկ Դպիրեան, միշտ ֆրանսերէն բառթիքի սիրոյն, կը մեկնին Եսայեանէ և կ'սկսին յաճախել Ֆրանսայի Գթութեան Քոյրերու դպրոցը՝ ուր ամբողջ տարի մը իրենց սորվածը վրայ տալէ յետոյ կը վերադառնան դարձեալ Եսայեան վարժարան և տարի մըն ալ հետեւելով ու կրկնելով իրենց մոռցածները, կ'ըլլան

(*) Ծ. Խ.— Կը հրատարակենք Բերայի ազգ. վարժարաններու Տնօրէն Գրիգոր էֆ. Մարգարեանի կողմէ շաբաթ օրուան հանդէսին մէջ կարդացուած տեղեկագրին այն մասերը որ լիակատար գաղափար մը կու տան այդ կրթական հաստատութեանց վրայ և որ, իբր պաշտօնական համարատուութիւն, իր շահեկանութիւնը ունի։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ —104—

ՏԱՆԻԷԼ ԼԸՍԻՒԷՕՐ

ԿՆՈՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՏԻԿԻՆ ԴԵՍՊԱՆՈՒՀԻՆ

Գ.

ԴԱԶԱՆԱԶՈՒՍՊԸ

—Ամէտ, շատ ճարտար ոստիկան մը կրնաս ըլլալ դուն։

—Բօզա (ինչ)...

—Հիմա ալ իտալերէն խօսելու ելեր ես։

—Մինակ այդ բառը գիտեմ։ Երբ բան մը կը հարցնեմ, երեսս կը նային տխմարօրէն ու կ'ըսեն հարցական շեշտով. «Բօզա՞», կ'ենթադրեմ որ այդ բառը կը նշանակէ. «ի՞նչ բան է ատ։»

—Ամէտ, կը լսե՞ս, հարցուց Օթթօ յանկարծ ականջ դնելով աղմուկի մը։

—Ի՞նչ կայ, պարոն։ Նուագախումբին համա՞ր կ'ըսէք։

—Ո՛չ... Հանդիսականները անհամբերութեան մատնուած են։

Քօլիզէի խորունկ կամարներէն բարձրացած տարտամ շշուկ մը մինչեւ իրենց կը հասնէր։

Յետոյ գազանի մռնչիւններ լսուեցան, որոնց արձագանգը քանիցս կրկնուեցաւ այդ կամարներուն տակ, ուր շատ մը մռնչիւններ պոռթկացած էին առենօք։ Հազարաւոր կարճ աղեղներ, աղիւսի և քարի անքակտելի զանգուածներ ետ դարձուցին արձագանգները, որոնք երբեմնի աղաղակները ըլլալ կը թուէին, երբ առիւծներու խումբեր կ'ոռնային իրենց կատաղի հոգեւարքին մէջ և կամ խաչերու վրայ կապուած զոհերը անհամբերութիւն կը ցուցնէին։

Գառագեղին ծառաներէն մէկը եկաւ ազդարարել Օթթոյի թէ վանդակները կը գտնուէին իրենց տեղը, ներկայացման ժամը շատոնց հնչած էր և թէ հանդիսականները ջղագրգիռ անհամբերութիւն մը ցոյց կու տային։

—Գազանը ներս մտցուցի՞ր, հարցուց գազանազուսպը։

—Այո՛, պարոն, պատասխանեց ծառան։

Առիւծը, յետոյքին վրայ նստած՝ իր վանդակին ձողերուն դէմ, արհամարհոտ հաճոյականութեամբ կը դիտէր մարդոց այդ համախմբումը, որոնց աղաղակները կը պահանջէին որ բեմ ելլէ ինք, թէեւ անհաճոյ անձնաւորութիւն մը ըլլար։ Պրանտէպուրկեան վէսթօն հագած մարդ մը մենամոլութիւն ունէր առիւծին հետ տեսակցելու իր գաւազանին ծայրն անցուած ու կարմրցուած երկաթի մը միջոցաւ։

Առիւծը տարտամօրէն կը խորհէր թէ երկաթէ ծայրը կարմրցած ըլլալու չէր, երբ այդ տեսակցութիւնը հրապարակաւ կը կատարուէր։ Բայց չէր համարձակեր մօտէն ապահովուիլ։

Այսպէս, երբ տէրը երեւան եկաւ, մեղկ անասունը նախընտրեց ոտքի ելլել քաղաքավարօրէն, յառաջակողմի թաթերը դնել պրանտէպուրկեան տարազ կրող մարդուն ուսերուն վրայ քան թէ շօշափել կարմրցած կամ չկարմրցած երկաթածայրը։

Յետոյ, իր կենդանիի տարրական գիտակցութեան մէջ, առիւծը խորհելով թէ բանի չէին ծառայեր այդ պչրալի ձեւերը, ծանրօրէն փռուեցաւ գետինը, և իր երկայն ողնայարին վրայ ընդունեց Օթթօ Բէրգօվիցի մարմինը, որ այնքան հիացում կ'ազդէր հանդիսականներուն։

Գազանազուսպին աղուոր գլուխը քըսուեցաւ առիւծին ոչ նուազ աղուոր գլխուն։ Անտարակոյս Օթթոյի սեւ մազերը և առիւծին շէկ բաշերը հմայիչ տպաւորութիւն մը ձգեցին հանդիսականներուն վրայ, որոնք սկսան բուռն կերպով ծափահարել։

Սակայն ձեռք մը քաշեց առիւծին ականջը, որ շատ լաւ գիտէր ատոր ի՛նչ նշանակութիւն ունենալը։

Սակայն անգիտանալ ձեւացուց, ցռուկը դրած գետնին վրայ, դեղին աչքերը կիսափակ, չտեսնելու զարնելով այն կապկութիւնները զորս ընել տալ կ'ուզէին իրեն։

Նուաստացում մը կը նկատէր այդ բանը։

Բայց գազանազուսպը, վրան պառկած, կը շարունակէր նեղել առիւծը։

Կենդանին խորհեցաւ որ աւելի լաւ պիտի ըլլար ժամ առաջ կատարել ամէն բան, ընդունելու համար մսի այն կտորը որ կը տրուէր ներկայացումէն յետոյ։

Ուստի ջղագրգիռ հառաչով մը բացաւ ահագին կզակը, և գազանազուսպը անոր մէջ մտցուց գռուզ մազերով գլուխը։

Փոքր ճիչեր բարձրացան հանդիսականներու կարգերէն։

Կիները, գոյներնին նետած, կը դիտէին այդ դէմքը, որուն վրայ կ'երազէին, երբ գազանին սոսկալի ժանիքներուն մէջ կը գտնուէր։

Ի՜նչ վայրկեան...

Օթթօ գիտէր թէ ինչո՛ւ համար այդքան կը յուզուէին այդ զմայլելի հանդիսականուհիները։ Վտանգի մէջ եղող իր ճակտին նկատմամբ զգացուած բաբախուն տենչը կը խառնուէր առիւծին տամուկ շնչառութեան հետ, և գգուիչ կը դարձնէր զայն։

Երբ Օթթօ ոտքի ելաւ մէկ ոստումով, իր բարձր հասակը ցցելով, իրանին և սրունքներուն սքանչելի գծերը ի վեր հանելով, ատլասին մէջ սեղմուած, և իր ծանր ու մութ գոյն մազերը ցնցելով, իր կօշիկին ներբանին տակ —որ առիւծին կողին կրթնած էր— զգաց թէ՛ կենդանիին վայրի միսը և թէ բոլոր աղուոր միսերը այդ կիներուն, նուրբ, անուշաբոյր և սարսռուն։

Այդ կիները միաժամանակ պիտի նետուէին առիւծին տեղը, Օթթոյի կողմէ գգուանքներ ու խոշտանգումներ ընդունելու համար։

Յետոյ ուրիշ առիւծներ ալ երեւան եկան։

Օթթոյի ամբողջ գառագեղը վանդակներուն մէջ տողանցում մը ըրաւ։ Ի վերջոյ բոլոր գազանները հաւաքուեցան ամենէն մեծ վանդակին մէջ, առանձին կամ խմբովին խաղեր կատարելէ յետոյ, յայտագրին համաձայն։

Հիանալի, լաւ մարզուած կենդանիներու հաւաքածոյ մըն էր ատ, զորս յանդգնութեամբ և մանաւանդ ճարտարութեամբ կը վարէր գազանազուսպը։

Օթթօ իր արհեստին պահանջած քաջութիւնն ունէր։

Բայց աւելի աչք խաբելու և բեմական յարդարանքի մէջ ճարտար էր։

Գազանազուսպը դիւցազնական տեսարաններու կը փոխակերպէր իր նուազ վտանգաւոր խաղերը, շնորհիւ իր ճարպիկութեան, դիւրաթեքութեան, աշխուժութեան, իր շարժումներուն զարմանալի ճշդութեան, մանաւանդ շնորհիւ իր հմայիչ գեղեցկութեան, որոնք աչքերը կը դիւթէին և կը շլացնէին։

Այդ օրը, Քօլիզէի աննման շրջանակին մէջ, իր ձեռք բերած յաջողութիւնն այնքան մեծ եղաւ որ նոյն իսկ համբաւաւոր սուսերամարտիկները հաճոյք զգացին, որոնք հին Հռոմի կուռքերն էին։

Վայրագ խաղերու անասնական շունչը ոգեւորուեցաւ արիւնալի յիշատակներով լեցուն այդ փլատակ շէնքին մէջ, ներկայ նոր ամբոխին վրայէն անցաւ, սարսուռ պատճառեց ժանեակներուն, լինոններուն և մետաքսէ մուսլիններուն կանանց, որոնք սեւածիր աչքեր ու չոր շրթունքներ ունէին։ Ատոնք հնարիմաց քոյրերն էին Բօբէներու, Տոմիթիաններու և Ֆօսթինէներու, նուազ ջլախտաւոր։

(Շարունակելի)

չրջանաւարտ լրացուցիչ Ա. Դասընթացքին։

Այսպէս, տակաւին կրնամ շատ երկար շարք մը թուել նմանօրինակ երեւոյթներու՝ ֆրանսացի մայրապետներու դպրոցներու մասին։

Անցնինք ուրիշ օտար վարժարաններու։

Թաղեցի պատուաւոր ծնողք մը, որու զաւակները հոս դաստիարակուած են, ներկայ տարւոյ յունուարի մէջ, յառաջապէս վարժարան գալով, անգլիական Հայ-Սքուլ աղջկանց վարժարանին Տնօրէնուհւոյն շնորհաւորութիւնները եւ խնդակցութիւնները կը յայտնէ վարժարանիս գեղեցիկ արդիւնքը համար։ Գիտէ՞ք ի՛նչ է եղեր խնդիրը.— Մեր անցեալ տարուան չրջանաւարտուհիներէն մին, Օր. Արաքսի Տ. Ներսէսեան եւ Ե. դասարանէն այսինքն ո՛չ-չրջանաւարտ Օր. Սաղինէ Թէքէեան, յիշեալ անգլիական վարժարանը կ'երթան։ Տնօրէնուհին ապշած կը մնայ այս երկու անչափահաս օրիորդաց ուսումնական պաշարը տեսնելով, եւ միեւնոյն ատեն ցաւ կը յայտնէ որ, բաւական անգլիերէն չգիտեն, ապա թէ ոչ՝ կ'ըսէ, իրենց ունեցած կարողութեամբը պիտի կրնային շատ աւելի բարձր կարգերու մէջ մտնել։ Միեւնոյն նպաստաւոր վկայութիւնը տուած է Սկիւտարի Հոմ-Սքուլ ամերիկեան վարժարանի Տնօրէնուհին մեր անցեալ տարուան լրացուցիչ Ա. դասընթացքի աշակերտուհիներէն Օր. Արտեմիս Մէնգիլեանի մասին։

Բայց ամէնէն փառաւոր ու չօչափելի ապացոյցը կայ։

Ներկայ յունիս ամսոյ 12 երեքշաբթի օրուան Արեւելք օրաթերթին մէջ՝ հրատարակուած հաղորդագրութեամբ մը հետեւեալը կը կարդայի.

«Երբ հայ եւ եւրոպական վարժարաններու մասին խօսք կ'ըլլայ, մենք միշտ մեր վարժարանները վար զարնելու գթրագոյն ջանքեր կ'ընենք՝ եւրոպականները բարձրացնելու համար։ Սակայն զարմանալին այն է որ մեր վարժարաններէն ելլող աշակերտներն ու աշակերտուհիները օտար դպրոցներու մէջ իրենց դասընկերներէն ընդհանրապէս գերազանց յառաջդիմութիւն մը կը ցուցնեն եւ պատուաւոր տեղ կը գրաւեն ու կը վարձատրուին։

«Այսպիսի ուրախալի երեւոյթ մը տեղի ունեցեր է վերջերս Բերայի Շիշլի ճամբուն վրայ գտնուող անգլ. Հայ-Սքուլի մէջ։ Օր. Արաքսի Տ. Ներսէսեան անցեալ տարի Էսաեան վարժարանի 6րդ կարգը աւարտելով մտած էր Հայ-Սքուլ. այս ուսումնական տարուան մէջ գերազանց յառաջդիմութիւն մը ցուցնելով իր 15 հայ եւ օտար ընկերուհիներուն մէջ առաջին հանդիսացաւ, քննելի 13 առարկաներէն 12ին մէջ առաջնութիւնը չահելով եւ միայն անգլիերէնի արտասանութեան մէջ Բ. ըլլալով։ Այս արտասովոր ընդունակութիւնն ու յառաջդիմութիւնը գնահատելով է Հայ-Սքուլի վարչութիւնը, փոխադրելով վերոյիչեալ աշակերտուհին Գ. կարգէն Ե. կարգ եւ մասնաւոր վկայական մը տալով անոր։ Այս գնահատումը պատիւ կը բերէ ո՛չ միայն Օր. Արաքսի Տ. Ներսէսեանին, որ տիպար օրինակ կրնայ ըլլալ բոլոր իր ընկերուհիներուն, այլ հայ վարժարաններուն։ Օտար վարժարաններէն հայ վարժարաններ եկողները դեռ այսպիսի նշանակելի յառաջդիմութիւն ցոյց չեն տուած»։

Ս. Հայր, այս ապացուցեալ իրողութիւնները հոս թուելով, միտքս ո՛չ օտար վարժարաններու վարկը նսեմացնել է եւ ոչ ալ Էսաեան վարժարանի մէջ՝ իբրեւ թէ չլսուած ու չտեսնուած հրաչագործութիւններով պարծենալ. ընդհակառակը՝ նպատակս է միայն կրկնել սա ճշմարտութիւնը թէ՝ Էսաեան վարժարանը, ամէն բանէ առաջ իբրեւ Թաղային Նախակրթարան, իբրեւ ազգին ամէն դասակարգի զաւակաց Նախակրթութիւն տալու սահմանուած դպրոց, կրցած է ցարդ եւ այսուհետեւ ալ կարող է իր պարտքը կատարել՝ ուրիշներէ քիչ մը աւելի արդիւնաւոր կերպով։ Դժբախտաբար՝ սա ճշմարտութիւնը կ'ուզեմ չեչտել թէ՝ սա մեր չի հասնիր եւ դասապարտ թաղային ազգ. վարժարաններն են որ, իրենց աշակերտները ուսման պիքիքիով կը սնուցանեն, մինչդեռ օտար նմանօրինակ դըպրոցները՝ չոր մսի կտոր մը կը հրամցնեն՝ այլազան աչքառու կանոնիթեաներով զարդարուն։ Սօթը տարէկ ի վեր անընդհատ Թաղիս ազգ. վարժարանաց Տնօրէնութեան պաշտօնը կը վարեմ, եւ այս հանգամանքով գրեթէ ամէն տարի օտար վարժարաններու վարչութեանց կողմէ իրենց մրցանակաբաշխութեան հանդէսներուն հրաւէր կ'ընդունիմ։ Սակայն երբեք չպատահեցաւ որ գոնէ՝ անգամ մըն ալ իրենց տարեկան կամ մասնաւոր քննութեանց հրաւիրուելու պատիւն արժանանայի. ինչ տարօրինակ գաղտնիք է աս։

Բայց թէ Բերայի պէս կարեւոր թաղի մը կրթական ամէն տեսակ պէտքերուն կարող է Էսաեան վարժարանը գոհացում տալ, ահաւասիկ կենսական հարց մը՝ որու պատասխանը միայն մէկ տեսակէտով ժխտական է, որովհետեւ Էսաեանը, ինչպէս ըսի, մանչերու համար լո՛կ Նախակրթութեան սահմանուած դպրոց մըն է եւ չէ կարող օտար երկրորդական վարժարաններու պաշտօնը կատարել։ Շատ կարեւոր եւ անհրաժեշտ խնդիր մըն է աս, զոր այլ եւ այլ առիթներով քանիցս մատնանիշ ըրած է արդէն Բարձր. Սրբազնութիւնդ։

Սակայն նոյն բանը կարելի չէ ըսել աղջկանց համար, քանի որ երկու լրացուցիչ դասընթացքները՝ Բերայի Հայ աղջիկներուն համար, իբրեւ Հայ Եկեղեցւոյ զաւակներ անհրաժեշտ եղած կրօնական ուսման, մայրենի լեզուի, գրական ու գիտական բաւականաչափ պաշար մը կարող են հայթայթել եւ ընթանալ աւելի բարձր մակարդակի մը վրայ՝ եթէ մեր Հայ ծնողքները՝ մինչեւ ֆրանսերէն բառեր

րանին յատկացնեն։ Գալով բուն ֆրանսերէն խօսելավարժութեան, որու ա՛յնքան մեծ կարեւորութիւն կը տրուի ի վնաս տոհմային անխարդախ դաստիարակութեան, Պատ. Թաղ. Խորհուրդը ներկայ չրջանիս մէջ՝ նիւթական բացառիկ զոհողութիւն մը յանձն առնելով՝ մասնաւորապէս գրական ճիւղերու դասախօսութեանց համար պաշտօնի կոչեց չա՛տ հմուտ եւ փորձառու Ֆրանսուհի մը, Մատմազէլ Պալան, որու արժանիքն հակակշռող գրեթէ չկայ Մայրաքաղաքիս մէջ եւ իր ի ձեռին ունեցած պատուաբեր վկայականներէն զատ, վարժարանիս վարչութեան դիմումին վրայ, ի Բարիզ նշանաւոր ակադեմական մը ընդարձակ գրութեամբ մը չատ նպաստաւոր տեղեկութիւններ հաղորդած է յիշեալ դաստիարակուհւոյ մասին, գրութիւն մը զոր ի հարկին կրնանք փափաքողներուն ալ ներկայացնել։ Իսկ մասնաւորապէս բուռթիքի համար, դարձեալ ունեցանք ուրիշ Ֆրանսուհի մը — Մատմազէլ Պառօձի — որ իր բնական տաբապայման չատախօսութեամբը ճիշդ մեր փափաքած նպատակին կ'առաջնորդէ բոլոր աշակերտուհիները։ Իբրեւ միայն պաշտօնեայ, Ա.էն սկսեալ մինչեւ Ե. կարգի աշակերտուհեաց դաս կուտայ — նպատակ ունենալով զանոնք խօսեցնել, անոնց հետ միասին կը զբօսնու, կը խօսի, կը պատմէ, կ'երգէ, երգել կուտայ եւ պէտք եղած ժամանակն ալ՝ անոնց հետ միասին կը պարէ։ Վերջապէս՝ մեր աշակերտուհիները կամայ ակամայ լեզու հանելու ամէն կարելի միջոց ի գործ կը դնէ եւ այս տեսակէտով մեծապէս օգտակար եղաւ։

Արդ, Թաղային հայ վարժարան մը ֆրանսերէն սորվեցնելու համար ասկից աւելի զոհողութիւն չէ կարող ընել, եւ կարծեմ, ընելու ալ պարտականութիւն չունի։

Մենք, ծնողք եւ աշակերտ հրապուրելու նպատակաւ՝ ո՛չ թատերական ներկայացումներ կը սարքենք, ո՛չ նուագահանդէս ունինք եւ ոչ ալ արտաքին պոռոտ ցոյցեր, որովհետեւ պէտք չունինք, որովհետեւ մեր աղքատ եւ էնաֆ դասակարգի զաւակներուն չահը կը պահանջէ ոչնչութիւններով ժամավաճառ չըլլալ եւ քիչ մը բան սորվելով կա՛մ արհեստի մը հետեւիլ եւ կամ բարձրագոյն վարժարանի մը մէջ իրենց ուսումը կատարելագործել։

Բերայի Թաղին համար երանելի թուական մը պիտի ըլլայ այն օրը երբ՝ մանչ աշակերտաց համար — ըլլան ուսման ընդունակ կամ ո՛չ — Ս. Փ. Որբանոցի մէջ եղածին նման՝ գործնական ճիւղերու Արհեստանոց մը ունենայ իր մէջ։

Գալով մեր երեք Մանկապարտէզներուն, անոնցմէ մասնաւորապէս երկուքը, Նարեկեան եւ Արշակունեան, կարող վարիչներու խնամոց ներքեւ՝ կանոնաւորապէս կը չարունակեն իրենց գործը։ Այս առթիւ մասնաւոր չնորհաւորութեան արժանի է երեք Մանկապարտէզներու ընդհ. վարիչ Տիկին Ագապի Սարաֆեան, ինչպէս նաեւ Տըլպա-Տէրէի Արշակունեան վարժարանի մանկապարտիզպանուհի Օր. Զապէլ Թօզաթլեան, որոնք իրենց գործակից ընկերուհիներով կը ջանան խղճի մտօք կատարել իրենց սահմանեալ պարտականութիւնը։ Երեք Մանկապարտէզներու աւարտական ծաղիկ կարգէն՝ յառաջիկայ չրջանին 55 երկսեռ աշակերտներ պիտի գան հետեւիլ՝ Էսաեանի Տարր. Ա. ու Բ. կարգերուն։

Սակայն, Ս. Հայր, ծաղրելի ու դատապարտելի պիտի ըլլայի, եթէ կրկին անգամ եւ հրապարակաւ չյայտնէի որ թէ մեր Թաղային դպրոցները չատ մը պակասութիւններ ունին. դարմանի, լուրջ եւ աղէկ խնամոց անհրաժեշտ վիճակներ կան, ըլլայ ուսումնական, ըլլայ եւ թէ ուրիշ տեսակէտներով։ Միայն թէ՝ կը յիշեմ անուանի դաստիարակի մը, ձեռնհաս եւ հեղինակաւոր Տնօրէնի մը — ողբացեալ Համբարձում էֆ. Իփէքճեանի — այն խօսքը, զոր կ'արտասանէր Նուպար-Շահնազարեան վարժարանի տարեկան մէկ մրցանակաբաշխութեան օրը, իր խօսքը վերջացնելով եւ մասնաւորապէս ուղղելով Վսեմ. Նուպար փաչայի.— «Երբ մօտէն կամ հեռուէն իմանաք որ, Շահնազարեան վարժարանը կատարելութեան հասած եւ քննադատելի ըլլալէ դադրած է, համոզուեցէք որ Ձեր վարժարանը այն օրէն սկսեալ յառաջդիմելէ դադրած է»։

Թոչակաւորներէն գոյացած ամսական գումարը հազիւ 2800 ղրուշի կը հասնի։

Տեօրէն էֆ.ն շնորհակալութիւն յայտնեց Ս. Պատրիարք Հօր ու Թաղ. Խորհուրդին եւ իր տեղեկագիրը աւարտեց հետեւեալ բարեմաղթութիւններով.—

Եւ ի վեր քան զամենայն, գերագոյն պարտականութիւն մը կը համարիմ, մեր վայելած ազգ. կրօնական եւ կրթական արտօնութեանց մեծ պաշտպանին, հայրախնամ եւ լուսամիտ մեր Վեհապետ, Ղազի Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Խան Բ.ի, դպրոցական այս հանդէսին առթիւ ալ՝ խոնարհաբար մատուցանել մեր անսահման երախտագիտութեան եւ հաւատարմութեան զգացումները, մաղթելով որ տակաւին չա՛տ երկար տարիներ Իր հոյակապ Թանկագին հովանին ու պաշտպանութիւնը վայելելու երջանկութեան հետ, նաեւ բախտն ունենանք գովելու.

Կեցցէ՛ Թուրքիոյ Մեծ Ինքնակալը
Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Խան

ԱՌՏՆԻՆ ՑՈՒՑԱՏԵՐ

Բացախն իբր ընտանեկան դեղ մեծ դեր ունի։ Ի մէջ այլոց, երբ մարդ մարմնոյն մէջ կոտրածութիւն մը զգայ, լաւ է քացախով շփել ողնայարը։ Նոյնպէս երբ օրը մէկ քանի անգամ քացախախառն ջուրով մարդ ցօղուէ ու լուայ բերանը, ակռաներուն ու կոկորդին մէջ գտնուած նեխիչ ու փտիչ մարմինները կը հեռացնէ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱԹՈԼԻԿՆԵՐԸ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

Միւնիխէն Ֆրանսական թերթի մը թղթակիցը հետեւեալ երկու չահեկան տեսակցութիւնները կը հաղորդէ.

Գերման կաթոլիկներու ընկերակցութեան կազմութեանը առթիւ, Վատիկանի մէջ կրօնապէս արգիլուած գիրքերը սահմանելու պաշտօն ունեցող ժողովին դէմ, յարմար դատեցի կարծիքը առնել ֆոն Օրդէրէր ասպետին, որ երկար տարիներէ ի վեր Բրուսիոյ Երեսփ. Ժողովին ատենապետն է եւ Պավիէրայի կաթոլիկներուն պետը։ Պ. ֆոն Օրդէրէր, որ ուղեւորութենէ կը վերադառնար, սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

«Անոնցմէ չեմ որոնք կ'ըսեն թէ Վատիկանի այդ ժողովին տեսութիւններուն մէջ փոխուելիք բան մը չկայ եւ թէ ներկայ կացութեան պահանջմանց համաձայն պէտք չէ որ եւ է փոփոխութիւն ընել։ Այսու հանդերձ, ամէն բանէ առաջ կաթոլիկ եմ եւ իբրեւ կաթոլիկ կուրօրէն կը հնազանդիմ Պապին։ Անոր անկ է եւ ոչ թէ աշխարհականներու՝ բարեփոխել կամ կարգադրել՝ ներկայ պէտքերուն անյարմար նկատուածները։ Շէլի փառաւորումը կասկածելի նկատեցի, մանաւանդ անոր համար որ մեր քաղաքական հակառակորդներուն կողմէ թելադրուած էր։ Մեր հակառակորդները, ինչպէս լրագիրները ժամանակին ծանուցին, փափաքող էին հերձուածի մը կաթոլիկ կուսակցութեան մէջ եւ աշխատեցան այն բանին որ կրնար առաջ բերել այդ պարագան։ Շէլի համար կանգնուելիք յիչատակարանին հանգանակութիւնը ստորագրողներուն գալով, նախամեծար կը համարիմ անոնց տեղը չըլլալ։ Ինչպէս մէկ քանի լրագիրներու յօդուածները կը հաստատեն, այնպէս կը նկատեմ թէ այդ գործը չատ չափազանցուած է։ Հաւատացէք, ամէն պարագայի մէջ, թէ երբ Պապը, իր մեծ բարեսրտութեամբը ու ներողամտութեամբը, իր ներշնչմանց մէջ խիստ ու կրովի ընթացք մը հետեւեցաւ, անչուշտ սկիզբէն իսկ ըմբռնած էր անոր ծանրակշիռ հանգամանքը։»

Պ. ֆոն Օրդէրէրի հետ տեսակցելէ ետքը, արքեպիսկոպոսարանը գացի։ Փոխանորդ Պ. Նէօտէքեր նախ յայտարարեց թէ Շէլի խնդրոյն համար բան մը չի կրնար ըսել։ Պատմեցի Պ. ֆոն Օրդէրէրի հետ ունեցած տեսակցութիւնս. նաեւ ըսի թէ Պիրլինէր Թակեպլաթ յօդուած մը հրատարակած էր՝ ծանուցանող թէ Միւնիխի արքեպիսկոպոս մոնսէնեօր ֆոն Շթայն կարելի է հարկադրուի թողուլ արքեպիսկոպոսական իր աթոռը. Փոխանորդը սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

«Կրնաք բացարձակապէս հերքել, վասն զի Շէլի յիչատակարանին համար մեր արքեպիսկոպոսը հանգանակութեան չէ մասնակցած։ Կրնաք նաեւ ըսել թէ միշտ հեռու կեցած է այդ խնդրէն։ Բոլորովին սխալ է նաեւ այն լուրը թէ Պամպէրկի արքեպիսկոպոսը եւ Ռադիզպոնէի եպիսկոպոսը, որոնք ստորագրողներուն մէջ կը գտնուին, ուրիշ տեղ պիտի փոխադրուին։ Շէլի գործը անչուշտ չափազանցուեցաւ. իսկ անկէ առաջ եկած յուզումը անհասկնալի է։ Իմ կարծիքովս՝ ատոր մէջ քաղաքականութեան հետ առնչութիւն մը չեմ տեսներ։ Այդ յուզման պատճառն ալ աւելի լրագրական հրատարակութիւններն են»։

Գալով միւս եպիսկոպոսներուն եղած մեղադրանքին՝ Շէլի յիչատակարանին հանգանակութեանը մասնակցելնուն համար, պէտք չէ մոռնալ թէ անոնցմէ մէկը՝ Պամպէրկի արքեպիսկոպոս մոնսէնեօր ֆոն Ապէրդ տղայութենէ ի վեր բարեկամն է Շէլի եւ միայն ուզած է մեռեալին համար յիչատակով մը մասնակցիլ։

—Կաթոլիկ նոր ընկերակցութեան համար կ'ըսուի թէ միայն փափաքող է վերցնել տալ Վատիկանի ժողովին մէկ քանի որոշումները, որոնք ժամանակակից պայմաններու համապատասխան չեն։ Տրուած աղերսագիրը արդիւնք էր համաժողովի մը, որուն մասնակցեցան ծանօթ կաթոլիկները. կղերականներուն գործակցութիւնը չխնդրուեցաւ։ Կ'ըսուի նաեւ թէ մտադրութիւն կայ կարեւոր ընկերակցութիւն մը կազմել՝ անգլիախօս ու գերմանախօս երկիրներու ուսեալ դասակարգէն ստորագրութիւններ հաւաքելու՝ որպէս զի աշխարհականներն ալ գործակցին առողջ կրօնքի եւ յառաջդիմութեանց օգտին համար՝ համաշխարհային քրիստոնեայ փիլիսոփայութեան մը սկզբունքներուն համաձայն։

—Քրիստոնեայ ռէֆորմիստներու ընկերակցութիւնը նամակ մը ուղղած է Ճոռնալէ տ'Իթալիային՝ յայտարարելով որ իտալացի չափաւորները եւ նոյն ընկերակցութիւնը մասնակցութիւն չունին Վատիկանի գիրքերու ժողովին դէմ կազմուած ընկերակցութեան։ Հռոմէն Բարիզի թերթի մը ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Վատիկան սխալած ըլլալու երեւոյթը ունի այս գործին մէջ, ուրիչ բան եթէ իրեն յատուկ ծրագիր մը ունի զոր չուզեր երեւան հանել։

— Օսերվաթորէ Ռոմանօ նորէն կը խօսի նոր ընկերակցութեան վրայ։ Կ'աչխատի հաստատել անհրաժեշտ պէտքը այն միաբանութեան զոր Պընուա ԺԴ. հաստատեց եւ Լէոն ԺԳ. հանդիսաւորապէս վաւերացուց։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ կրօնապէս արգիլեալ գիրքերու վերաբերեալ կանոնագրին մէկ յօդուածը գոհացում կուտայ նոյն ընկերակցութիւնը կազմողներու բաղձանքներուն, որով ատո՛նք բոլորովին անիրաւ են։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Նովոյէ Վրէմիայի ծանօթ յօդուածին նկատմամբ Բեդերբուրկէն հետեւեալը կը հե-

Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին կողմէ արտօնուած եմ բացարձակապէս յայտարարելու թէ Նովոյէ Վրէմիա միակ պատասխանատուն է՝ ֆրանքօ-ռուս դաշնադրութեան վրայ գրած յօդուածին։ Բնաւ նոյն թերթը չէ արտօնուած այդ տեսակ յօդուած մը հրատարակելու. բնաւ չէ ներշնչուած պաշտօնական աղբիւրէ մը։ Այս յայտարարութիւնը ինծ եղաւ կորովամտութեամբ եւ դայրոյթով։ Նոյն յօդուածէն աւելի յուզում պատճառեց այն գաղափարը թէ Ֆրանսայի մէջ նոյն իսկ վայրկեան մը կրցած են հաւատալ թէ ռուս կառավարութիւնը, որ ֆրանքօ-ռուս դաշնադրութիւնը իր արտաքին քաղաքականութեան հիմը կը նկատէ, կրցած ըլլայ այդ տեսակ դաժն քննադատութիւն մը ներշնչած ըլլալ։ Այդ յօդուածը, կ'ըսէին ինծ, լրագիրներուն յուզում պատճառած է, բայց պաշտօնական չրջանակներուն վրայ բնաւ ազդեցութիւն չէ գործած։

—Նովոյէ Վրէմիա, պատասխանելով Թանին, կը կրկնէ իր յարձակումները Ֆրանսայի վերջին տարւոյ քաղաքականութեան դէմ։ Ճապոնի դէմ Ռուսիոյ մղած պատերազմին եւ հաչտութեան կնքման ատեն Ֆրանսա չօգնեց իր դաշնակցին, կը գրէ։ Ռուսիոյ տնտեսական վերջին տագնապին ատեն ալ Ֆրանսա երես դարձուց ռուս կառավարութենէն։ Ռուս թերթը կը յարէ.— Բեդերսպուրկի ֆրանսական դեսպանին վարմունքն ալ անպատշաճութեան հասնելու չափ աններկատ եղած էր, ինքնաբերաբար, անընդհատ խորհուրդներ կուտար Ռուսիոյ ներքին գործերուն համար։ Բարիզի կառավարութիւնն ալ աննպաստ ընթացք մը բռնեց Ռուսիոյ դէմ։ Ռուսիոյ ներքին գործերուն վրայ Բարիզի մամուլին հրատարակութիւններուն եւ Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ Նախարարներուն յայտարարութիւնները ռուսական փոխառութեան վրայ, այն տպաւորութիւնն ըրին թէ Ֆրանսայի Դահլիճը Ռուսիոյ պետական չահերուն հակառակ տրամադրութիւն մը ունի։ Թերեւս Ֆրանսայի կառավարութիւնը չէր ուզեր որ իր ընթացքը եւ իր դեսպանին վարմունքը այսպիսի տպաւորութիւն մը առաջ բերեն. բայց պէտք էր որ Նախարարները Խորհրդարանին մէջ այդպէս յայտարարէին։»

Ուրիշ թերթեր ալ կը զարմանան թէ Ռուսիա կէս-պաշտօնական լրագիրը լռութիւն կը պահէ այս յարձակմանց դէմ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Թօքիոյէն Թայմզի ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ.— Ճապոնցիները կը բարկանան, սա պատճառով որ ճապոնական լրագիր մը չինծու տեսակցութիւն մը կը հրատարակէ ճապոնական ծովակալի մը հետ, որ ամերիկեան նաւատորմին համար անհաճոյ հրատարակութիւններ ըրած ըլլայ։ Այդ ծովակալը կ'ըսէ թէ բնաւ նոյն տեսակ յայտարարութիւն մը չէ ըրած՝ ամերիկեան նաւատորմին նկատմամբ, որու ամենամեծ սքանչացող մըն է Ճապոն։ Ճապոնի լրագիրները եւ հանրութիւնը միահաղոյն ծաղրելի կը գտնեն Մ. Նահանգաց հետ ամենափոքր կռիւի մը գաղափարը, վասն զի Ճապոնցիները ամենամեծ բարեկամութիւն կը տածեն Մ. Նահանգաց նկատմամբ։ Այդ տեսակ բարեկամութիւն մը բոլորովին անկախ է մէկ քանի գործաւորներու անկարեւոր աբարքներէն՝ Մ. Նահանգաց հեռաւոր մէկ մասին եւ անսովոր պարագաներու մէջ։

—Մանիլայի ակումբներուն, լրագիրներուն եւ բանակին ու նաւատորմին մէջ Մ. Նահանգաց ու Ճապոնի միջեւ պատերազմի մը կարելիութեան վրայ կը խօսուի։ Փիլիպպեանց բնիկներու պետերէն մէկը, որ Թոքիօ կը գտնուի, կը գրէ անոնց որ պատրաստ ըլլան ընդունելու Ճապոնցիները, որոնք զիրենք պիտի ազատեն Ամերիկացիներուն ձեռքէն։ Ամերիկեան սպաները խիստ հսկողութիւն կը կատարեն Փիլիպպեանց բնիկներուն վրայ։

—Փիլիպպեանց Մալվար զօրավարը առաջարկեց զօրագունդ մը տալ, եթէ Մ. Նահանգները սպառազինմանց ծախքը հոգան։

—Ուաչինկդընի ճապոնական դեսպան գերակոմս Աօքի հինգշաբթի օրը Նիւ-Եորքի մէջ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ.— «Ճապոնի եւ Ամերիկայի կառավարութեանց միջեւ ո եւ է վէճ չկայ։ Իրարու հանդէպ լաւ տրամադրութիւններ սնուցանող երկու երկրաց միջեւ ո եւ է գժտութեան լուրեր անպատասխանատու անձանց յերիւրանքներն են։ Ճապոնի եւ Ամերիկայի յարաբերութեանց մասին մտահոգութիւն պատճառող ամենադոյզն պատճառ գոյութիւն չունի. եւ եթէ ունենայ, այդ ալ ոչ թէ երկու երկրաց յարաբերութեան վիճակէն, այլ ժողովուրդին խաղաղիկ տրամադրութիւնը խանգարելու փափաքող տէմօքրադներու ազդեցութենէն յառաջ կրնայ գալ»։ Ամերիկայի ծովային պաշտօնատունը կը հերքէ այն լուրը թէ Կալլէօի մէջ հանքածուխ կը գնէ Փիլիպպեանց կղզիները ղրկելու համար։

ԼԱ ՀԷՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարարը, հինգշաբթի օրուան Նախարարաց Խորհուրդէն ետքը, յայտարարեց Բարիզի թերթի մը թղթակցին թէ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին վիճաբանութեանց ընթացքին վրայ տեղեկութիւն հաղորդած է. մինչեւ հիմա ծանր գժտութիւն մը չէ ծագած։ Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարարը կը կարծէ թէ իրաւարարութեան խնդիրը պիտի չյառաջդիմէ, սակայն ատոր հակառակ, կարեւոր որոշումներ պիտի տրուին պատերազմի պայմաններուն վրայ։

—Առաջին յանձնաժողովին երկրորդ մասնախումբը, Պ. Պուրժուայի նախագահութեամբ, վիճաբանութիւնը չարու-

պատուիրակ Պ. Հօլսարտ պնդեց թէ անհրաժեշտ է գրաւմանց միայն ատեան մը ունենալ, որուն Անգլիա իր մասին պիտի չվարանի ենթարկել իր բարձրագոյն դատարաններու վճիռները։ Գերմանիոյ պատուիրակ Պ. Քրիկէ տեսակէտին մէջ անտրամաբանական գտաւ միայն դատարանի մը հաստատուիլը՝ բացառիկ պարագաներու համար, քանի որ պատերազմը բացառութիւն մըն է։ Գերման պատուիրակը յորդեց թէ այսուհանդերձ դատարանին միայն հանգամանքը պիտի ապահովէ գործադրուած սկզբունքներուն տեւականութիւնը եւ թէ գերման կառավարութիւնը այդ մասին աւելի գործնական նկատումներու առջեւ կը կենայ։ Պ. Քրիկէ ըսաւ նաեւ թէ պատերազմիկներուն կողմէ անուանուելիք ծովակալները մինչեւ մէկ աստիճան ինքզինքնին պիտի չեզոքացնեն։ Մ. Նահանգաց պատուիրակ Պ. Շօթ ըսաւ թէ աւելի աղէկ է իւրաքանչիւր երկրի թողուլ որոշելու որ կ'ուզէ՞ թէ ոչ ուղղակի դիմել գրաւմանց միջազգային ատեանին. յարեց որ այս վերջինը պէտք է միայն ըլլայ, սակայն պատերազմի սկիզբները պատերազմիկներու կողմէ ներկայացուցիչներ գտնուին։ Զուիցերիոյ պատուիրակը խնդրեց որ իր երկիրն ալ ներկայացուցիչ ունենայ այդ ատեանին մէջ, վասն զի ծովէ հեռու երկիրները առեւտրական չահեր ունին։ Պ. Պուրժուա լտակօրէն պարզեց վիճաբանութեանց վիճակը. հաստատեց թէ միաձայնութիւն կը տիրէ հարցարանին առաջին կէտին վրայ, որ կը վերաբերի վերաքննիչ ատեանի մը կազմութեան սկզբունքին՝ գրաւմանց համար։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Առեւտրական յարաբերութեանց մասին Ֆրանսայի ու Մ. Նահանգաց միջեւ կատարուող բանակցութեանց մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ Շամբանիայի գինիներու խնդիրը։ Ֆրանսայէն տարեկան 380,000 երկոտասանեակ չիչ կը ղրկուին Մ. Նահանգները։ Ֆրանսա եթէ պերճանքի այդ առարկային համար զեղչ մը ուզէ, զոր Գերմանիա ձեռք բերած է Շամբանիայի նմանող իր գինիներուն մաքսին համար՝ այսինքն իւրաքանչիւր երկոտասանեակին երկու տոլար, այդ զեղչը չորս միլիոն տոլարի կորուստ մը պիտի պատճառէ Ամերիկայի պետական գանձուն։ Մ. Նահանգները, կ'ըսեն Բարիզի թերթերը, անչուշտ տրամադիր պիտի ըլլան այդ զեղչը ընելու Ֆրանսայի՝ ուրիչ ապրանքներու վրայ փոխարինութիւն մը գտնելու պայմանով։ Ատոր համար հարկ պիտի ըլլայ վերաքննել եւ փոխել մաքսային ընդհանուր սակացոյցը։ Բարիզի թերթերը կը յարեն.—«Միւս կողմէ ֆրանսական Շամբանիայի գինիները վտանգի տակ չեն, քանի որ անոնց ներածումը անցեալ տարի քառապատիկն էր գերմանականներուն, որոնք մրցում կը կատարեն։ Ամէն կերպով Ֆրանսա լաւ յարաբերութիւններ ունի Մ. Նահանգաց հետ եւ սա տրամադրութիւնը ձեռք բերաւ որ ֆրանսական առեւտրական սենեակներուն կարծիքը ճշգրիտ գնահատման տարր մը նկատուի՝ ներածուած ապրանքներու արժէքին համար։ Վարչական այս դիւրութիւնը իր կարեւորութիւնը ունի, ինչպէս ցոյց տուաւ Լիմոժի յախճապակիներուն համար վերջերս ծագած վէճը, որ բարեբախտաբար լուծում մը գտաւ։»

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Ճիտտէի կուսակալի տեղակալ անուանուեցաւ Հէճազի Նահանգին մէքթուպճի Հիւսէյին Հիլմի էֆ., որուն յաջորդեց Պասրայի Նահանգին նախորդ մէքթուպճի Սուպհի էֆ.։

—Նիւքէպի սամ. հիւպատոսութիւնը փոխ-հիւպատոսութեան փոխուելով, այդ պաշտօնին կոչուեցաւ Ռոսթովի սամ. նախկին փոխ-հիւպատոս Ժոզէֆ Արսէն էֆ.։

—Ատանայի Նահանգին կեդրոնական նաիպ անուանուեցաւ Էնկիւրիի Նահանգին կեդրոնական նաիպ Մուսթաֆա Ատիֆ էֆ., որուն յաջորդեց Ատանայի Նահանգին կեդրոնական նաիպ Ահմէտ Սէլամի էֆ.։ Երուսաղէմի նաիպ անուանուեցաւ Ատանայի Նահանգին կեդրոնական նախորդ նաիպ Մէհմէտ Թահիր էֆ.։ Աֆիոն Գարահիսարի նաիպ անուանուեցաւ Երուսաղէմի նաիպ Մէհմէտ Էմին էֆ.։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Նիյտէի երեւելիներէն Մուհէտտին էֆ.ի եւ Իպչէանի երեւելիներէն Շէվքէթ պէյի։ Սանիէի աստիճան՝ Լիւլէ Պուրկազի նախնական դատարանին նախագահ Օսման էֆ.ի։ Սանիէի աստիճան՝ Շիրմանով էֆ.ի։ Սալիսէի աստիճան՝ Բահասի բանտին բժիշկ Մէհմէտ Թահիր էֆ.ի։ Րապիայի աստիճան՝ Ականայ գաւառակին մալ միւտիրի Օսման Նաֆըզ էֆ.ի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Կ. Պոլսոյ զինուորական վարժարանին հսկող տէր-գնդապետ Իսմայիլ Հազգը պէյի։ Չորրորդ կարգի՝ Օսմանիէ՝ Եգիպտոսի խասն դատարաններու դատաւորներէն Մէհմէտ պէյ էլ-Նաճճարիի։

—Առաջին կարգի Շէֆգաթ՝ պետական Խորհուրդին անդամ վախճանեալ Րիզա պէյի տիկնոջ եւ կայս. անձնապահ զօրաբանակին հրամանատար Րէուֆ փաչայի հարսին՝ Միւնիր Նէժիբէ հանըմի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. — Նորին Թագաւորը, հեռագիր մը ուղղելով Վեհ. Սուլթանին, շնորհակալութիւն յայտնեց՝ Թրիփոլիի ողողումներէն

ՄՍԻՆ ԳԻՆԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց գործադրութիւնը այն տեղեկագրին զոր պատրաստած է Ներքին գործոց նախարար Մէմտուհ փաչայէ եւ Քաղաքապետ Րէչիտ փաչայէ կազմուած յանձնաժողովը։ Այդ տեղեկագրին պարունակութիւնը հետեւեալն է.— Կ. Պոլսոյ մէջ միսի գիներուն բարձրացման գլխաւոր պատճառները կը կազմեն «չաշնի»ի դրութեան անկանոն կերպով կատարուիլը, ոչխարներուն զանազան տուրքերու ենթարկուիլը եւ մսավաճառ վարպետներուն չահադիտութիւնը։ Ուստի մսավաճառներու եւ ոչխարի վաճառականներու միջեւ կատարուած «չաշնի»ի դրութիւնը եւ ատոնց ու փոքր մսավաճառներու միջեւ տեղի ունեցած առեւտուրին եղանակը կանոնաւորելու համար, ոչխարները պէտք է ընդհանուր սպանդանոցներու եւ կամ փարախներու մէջ «պասքիւլ»ի միջոցաւ կշռել եւ միսին քանակութիւնը ըստ այնմ սահմանելով հրապարակի գիներուն համաձայն առնել եւ ծախել։ Եթէ այդ դրութեան կիրառումը անկարելի ըլլայ, «չաշնի»ի գործառնութիւնը միայն մարմնոյ մը հսկողութեանը ենթարկել։ Ասոնցմէ զատ այդ գործառնութեան մէջ մսավաճառ վարպետներուն կողմէ ոչխարի վաճառականներէն առնուած «թէսլիքը» եւայլն եւ փոքր մսավաճառներէն իբրեւ վարպետի վարձք առնուած երկու ղրուշով բաւականանալ. իսկ «քըրմա»ն՝ այսինքն զեղչը եւ «խըրտմէդ» ու «չաշնի քըրմասը»ի դրութիւնը ջնջել. նաեւ չարտօնել որ օսմ. ոսկին 110-112 ղրուշի տրուի՝ այլ հրապարակի գինով։ Գըվըրճըքներէն ճարպը չանջատուի, այլ իբրեւ միսին մասը նկատուի ու միսին կշռուի։ Ոչխարները մորթուելէ երեք չորս ժամ ետքը միայն կշռուին։ Փոքր մսավաճառներն ալ «չաշնի»ի գինով ծախեն միսերը։ Մսավաճառ վարպետները իրենց պարտքը դրամներու օրական սակին համաձայն վճարեն եւ միայն ոչխարին ոտքերէն, թոքերէն եւայլն օգտուին։ Հինգ օխանոց գառնուկներու մորթուիլը ու վաճառումը արտօնուի։ Թիֆթիք արտադրող «պուրմա» այծերուն մորթուիլը արտօնուի, քանի տարեկան ալ ըլլան։ Նոյն կարգի էգ այծերը ծերանալէ եւ ակռաներնին թափելէ ետքը մորթուին։ Նաեւ էգ ոչխարներու ծերերուն եւ ամուլներուն մորթուիլը չարգիլուի։ Անասնոց թիւը բազմացնելու համար ալ հարկ է երկաթուղիի փոխադրութեանց գիները զեղչել, որով անասնոց տէրերը իրենց ոչխարները սպառելու չահաստաններ պիտի գտնեն եւ անասնաբուծութեան համար զանազան դիւրութիւններ պիտի վայելեն. այդ կերպով պիտի աչխատին անասուններ հասցնելու եւ նոյն արհեստով զբաղողներուն թիւն ալ պիտի աւելնայ։ Միայն թէ աւելի միս, բուրդ եւ կաթ արտադրող ոչխարներ ունենալու համար, հարկ է անասնոց սեռը բարւոքել։ Ատոր համար ալ պէտք է յարմար տեղեր տիպար փարախներ հաստատել եւ հոն անասնոց սեռը ազնուացնելու դրութիւնը սորվեցնել. նաեւ, ոչխարներ հասցնողները վարձատրելու նպատակով, երբեմն ցուցահանդէսներ կազմակերպել. միանգամայն արօտավայրերը ու մարգագետինները բարւոքել ու անոնց լաւ պահպանութեանը մասին պէտք եղած զեկոյցները ընել հանրութեան։

Վ.ԱՆԱՑ ծովին մէջ, ինչպէս ծանուցուած է, քարիւղով չարժող եւ ժամը տասնըհինգ մղոն արագութիւն ունեցող չոգենաւ մը բանեցնելու համար արտօնութիւն չնորհուեցաւ եւ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ չոգենաւին արժէքը Կայս. անձնական գանձէն հատուցուի։ Այդ առթիւ Վանէն Ներքին գործոց Նախարարութեան ուղղուած հեռագիր մը երախտագիտութիւն կը յայտնէ Կայս. այդ չնորհին համար, որ մեծապէս պիտի նպաստէ տեղւոյն վաճառականութեան ու երկրագործութեան զարգանալուն. նաեւ կ'ըսէ թէ Նահանգին ժողովուրդը այդ առթիւ հես ջերմ բարեմաղթութիւններ կ'ընէ Կայս. արեւչատութեան համար։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Աւստրիոյ, Ռուսիոյ ու Իտալիոյ դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռ երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԿԱԹԵՐԸ. — Քաղաքապետութիւնը ծանուցանել տուաւ կաթնավաճառներուն թէ ջրախառն կաթերը գրաւուելով, զայն վաճառողները դրամական ծանր տուգանքի պիտի ենթարկուին. նաեւ ծանոյց թաղապետական չրջանակներուն որ առողջապահական պաշտօնեաները միշտ հսկողութիւն կատարեն վերոգրեալ տրամադրութեան կիրառումը ապահովելու նպատակով։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ անգլիական հիւպատոս Պ. Շիրլի արձակուրդով Լոնտոն ուղեւորեցաւ։

Պ. ՊԷՌԺԷ, Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին մէջ ֆրանսական պատուիրակը, որ Եգիպտոս կը գտնուի անձը դարմանելու, կատարելապէս ապաքինած ըլլալով, մօտերս Կ. Պոլիս պիտի դառնայ։

ՍԸՐ ԱՏԱՄ ՊԼՈՔ, Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին Նախագահը, մօտերս Լոնտոն պիտի երթայ՝ իր աղջիկը Կ. Պոլիս բերելու համար։

ՏԷՖԹԷՐԽԱՆԷԻ վերատեսչութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ գաւառներու մէջ ալ գործադրուին սա որոշումները.— Երբ անչարժ ստացուածքի մը բաժնետէրերու միջեւ բաժնուելու եւ «ինթիքալ» ընելու համար դիմում ըլլայ, «ինթիքալ»ի ծախքը առնուի արձանագրուած արժէքին ամբողջութիւնը հաչուելով. նաեւ «գայտէ»ն ալ իւրաքանչիւր բաժնետէրէն գանձուի՝ ստանալիք բաժնոյն համեմատութեամբ. եւ եթէ աւելորդ մաս մը ըլլայ, վաճառման ու «Ֆէրաղ»ի վարձքը գանձուի նաեւ բաժնետէրերու միջեւ փոխանցուելիք աւելորդ արժէքներէն։ Վեր-

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ. — Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ անցեալ շաբթու պատահած մահերու թիւն է 275, որոնց 3ը՝ հարսանիքէ, 1ը՝ կարմրախտէ, 7ը՝ թիֆոյէ, 48ը՝ հիւծախտէ, 13ը՝ շնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսներն ալ զանազան ախտերէ: Մահ պատահած թաղերն են հետեւեալները.

Հարսանիք. — Խասքէօյ՝ երեք:

Կարմրախտ. — Բերա՝ մէկ:

Թիֆօ. — Խասքէօյ՝ մէկ, Եէնի Պաղչէի հիւանդանոց՝ երեք և Կիւլ Ճամի Մահալլէսի, Բերայի Թաղապետութեան հիւանդանոց ու Պալաթ՝ մէյմէկ.

Հիւծախտ. — Սկիւտար՝ ինը, Իսլամ աղքատներու հիւանդանոց՝ եօթը, Գալաթիա ու Գասըմ Փաշա՝ երեքական, Թոփխանէ, Խասքէօյի հիւանդանոց, Էտիրնէ Գաբու, Պալաթ ու Բերա՝ երկուքական, Աւստրիոյ հիւանդանոց, Խասքէօյ, Թոփգաբու, Չէնկէլքէօյ, Սարըեար, Սամաթիա, Սալիհ Փաշա, Տէմիր Գաբու, Գում Գաբու, Օքճըլար, Ունգաբան, Այթը Մէրմէր, Գաալըկա ու Համիտիէ գիւղ՝ մէյմէկ:

ՍԿԻՒՏԱՐ. Իհսանիէ թաղը Սարգիս Բէհնա փողոցը բնակող Արմենակի չորս տարեկան տղան՝ Մկրտիչ, տանը պարտէզին մէջ խաղացած պահուն ինկաւ հինգ գրկաչափ խորութիւն ունեցող ջրհորը, սակայն ոստիկան Ապտիւլհալիմ էֆ., ոստիկան-զինուոր Եուսուֆ Ջավուշ ու Սոպաճը Խաչիկ հանելով ազատեցին:

ԹԱՐԱՊԻՈՅ առջեւ շաբաթ իրիկուն մակոյկ մը, ուր կը գտնուէր Թուրք տիկին մը ու տղայ մը, հոսանքէն մղուած էր և նոյն պահուն Թարապիոյ Նաւամատոյցին մօտեցող Շիրքէթի շոգենաւին զարնուելու վտանգին մէջ կը գտնուէր: Իտալիոյ դեսպանին տիկինը՝ Իմբէրիալի մարքիզուհին այդ տագնապալից կացութիւնը տեսնելով, իսկոյն դեսպանատան շոգենաւակը ղրկեց, որ մակոյկին մէջ գտնուողները ազատեց: Թուրք տիկինը շնորհակալութիւն յայտնեց դեսպանուհիին այդ հոգածութեանը համար:

ՇԻՇԼԻ Մամիի օթէլը բնակող կահագործ Խաչիկի կինը Վիրժինի, զանազան տուներու մէջ վարժուհիութիւն և սպասաւորութիւն ընելով հարիւր յիսուն ոսկիի չափ գումար մը հաւաքած էր. անցեալ օր այդ դրամը երկանը տուաւ՝ պանքայ տանելու համար: Խաչիկ քանի մը գարեջրատուն հանդիպելով գլուխը տաքցուց և վերջապէս ինկաւ Չիչէքճի փողոց Իզմիրցի Օլկայի հանրատունը, հոն զբօսանքով զբաղեցաւ, քանի մը գիշեր մնաց և Օլկայի հետ կառքով պտոյտներ կը կատարէր: Վիրժինի երկանը բացակայութենէն կասկածելով, ոստիկանութեան իմաց տուաւ և վերջապէս իմացուեցաւ գտնուած տեղը, սակայն իր հոմանուհիին հետ պտոյտի գացած էր: Խաչիկ միւս կողմէ իմանալով որ կը փնտռուի, հանրատուն չդարձաւ և տակաւին երեւան ելած չէ:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ

Կը լսենք թէ Գալաթիոյ Նախորդ Խնամակալութեան ատենապետ Յակոբ էֆ. Էսաեան, որ նորակազմ Խնամակալութեան անդամ վերընտրուած է Կեդր. Ազգ. Վարչութեան կողմէ, մտադիր է հրաժարիլ այդ պաշտօնէն: Չենք կարծեր սակայն որ այս հրաժարականը ընդունուի Վարչութեան կողմէ, նկատելով Էսաեան էֆ.ի արդիւնաւոր պաշտօնավարութիւնը վերջին տասը տարուան միջոցին, մանաւանդ որ այդ պարագային մէջ՝ նորակազմ Խնամակալութեան միւս անդամներն ալ պիտի հետեւին Էսաեան էֆ.ի օրինակին, ինչպէս ոմանք յայտարարած են՝ բերանացի կերպով:

ԱՐՄԱՇԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Արմաշէն կը հաղորդեն մեզ. —

Յայտնի է թէ Արմաշի Դպրեվանքը այժմ ի՛նչ տնտեսական և ուսումնական տագնապ կ'անցընէ: Աշակերտներու թիւն ալ հետզհետէ կը նուազի: Վերջին օրերս, երկու աշակերտներ ալ արձակուեր են հիւանդութեան պատճառով և այժմ Դպրեվանքին մէջ ուսանող աշակերտներուն թիւը կը հասնի 14-15ի և այսքան աշակերտներու համար 7-8 ուսուցիչ կը պահուի հոգեւորական և աշխարհական, որոնցմէ առաջիններն ալ մասնաւոր ռոճիկ կը ստանան, բաց ի միաբանական ամսականէն:

Ամենէն աւելի զարմանալին և դատապարտելին՝ Դպրեվանքի վարդապետներուն վանական եկամուտներու համար ցուցուցած անտարբերութիւնն է: Արմաշի Խնամակալութեան հրաժարելէն ի վեր Դպրեվանքը պատահական նուիրատուութեամբ կը մատակարարուի: Փոխ-վանահայր ու միաբաններ այս պարագան աղէկ պէտք է գիտնան և վանքին տնտեսական շահերուն հակառակ եղող ամէն գործողութենէ զգուշանան: Մինչդեռ այժմ Արմաշի, Խասկալի և շրջակայ այլ գիւղերու խոզակին բերքը շատ յաջող է, վանքինը համեմատաբար շատ նուազ է, այսինքն շուրջ 1000 օխա: Ամբողջ ծախքերը հանելէն ետքը խոզակէն վանքին հազիւ թէ 100-110 ոսկի զուտ արդիւնք պիտի մնայ: Նախորդ տարիներուն մէջ խոզակի հասոյթը 150-200 ոսկի եղած է սովորաբար:

Դպրեվանքի թթաստաններուն բերքն ալ շատ առատ էր այս տարի, բայց փոխ-վանահայրը փոխանակ տերեւները գիներու բարձր եղած ժամանակ, այսինքն օխան 40-50 փարայի ծախելու, և այսպէսով վանքին համար աւելորդ եղող 500-600 օխա տերեւներէ 50-60 ոսկիի չափ մը ապահովելու վանքին, անհոգ գտնուեցաւ և պահեց և երբ ոչ մէկը տերեւի պէտք ունէր, կարել տուաւ և նետեց զանոնք՝ բանուորներուն ալ օրական վճարելով:

Այս անհոգութիւնը վանքին տուաւ 50 ոսկիի վնաս: Այսպէս ալ վանական միւս կալուածները: Ջաղացը, անտառը, վարելահողերը, այգին, բանջարանոցը եւայլն նպատակայարմար կերպով չեն շահագործուիր և վանքը միշտ արտաքին օգնութեան կը սպասէ՝ 15 աշակերտ և քանի մը միաբան ապրեցնելու համար:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԸ

Գահիրէէն կը հաղորդեն թէ նորակազմ Թաղ. Ժողովի յունիս 7/20ի նիստին մէջ որ գումարուեր է առաջն. փոխանորդ Տ. Յարութիւն քահանայի նախագահութեամբ, ի մէջ այլոց հետեւեալ որոշումները տրուեր են.—

Եգիպտոսի Եպարքէն չգանձուած հասոյթներու գանձման ապահովութեան համար՝ արդի պարագայից պահանջման համեմատ օրինական միջոցներն ի գործ դնել որոշուեցաւ: — Սուտանի կառավարչութիւնը Պօղոս փաշա Նուպարի նոր դիմումին վրայ հաճած ըլլալով 1100 մեթր քառակուսի հող շնորհել, որոշեալ պայմանաժամի մը մէջ, ի Խարթում հայ եկեղեցիի մը շինութեան համար, ընդունուեցաւ այս նուէրը և որոշուեցաւ որ կալուածագիրն հանուի Պօղոս փաշայի անունով, իբր ատենապետ Գաւառ. Ժողովոյ: — Գաւառ. Ժողովոյ դիւանէն առաջնորդարանի և ճիւղերուն 1907 տարուան պիւտճէները յանձնուած ըլլալով, որոշուեցաւ մէյմէկ օրինակ հաղորդել պատկանեալ մարմիններուն ի գիտութիւն և ի գործադրութիւն: — Նախորդ գանձապետ իր քով գտնուած դրամը, հաշիւն ու տոմարը նոր գանձապետին յանձնած ըլլալով, որոշուեցաւ արձանագրել:

⁂ Թաղ. Ժողովը իր յաջորդ (11/24 յունիս) նիստին մէջ զբաղեցաւ՝ բանալիները առաջնորդական փոխանորդ Հօր քով գտնուած Առաջնորդարանի պահեստի սենեկին ու սնտուկին պարունակութիւնները զանազան ցանկագրութիւններուն հետ բաղդատելու գործով և որոշեց որ միմիակ ցանկագրութիւն մը պատրաստուի երկու օրինակի վրայ: Ժողովէն հաստատուելէ ետքը, անոնցմէ մէկը կը պահուի պահեստի սնտուկին մէջ և մէկը դիւանատան մէջ:

ՈՒՐՖԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Ուրֆայէն, պատահական թղթակից մը կը գրէ մեզ յունիս 22 թուականով.—

Գաւառափոխական հոսանքը օրէ օր մեծ համեմատութիւններ կը ստանայ: 40 ընտանիքը հիմա 250 եղած է և տակաւին կրնայ աւելնալ: Տ. Փառէն վրդ., որ Պատրիարքարանի կողմէ պաշտօն ունի քննելու այս և յարակից խնդիրներ, 12 օրէ ի վեր քաղաքս կը գտնուի: Գաւառափոխները իրենց մայրենի եկեղեցին վերադառնալու համար միակ պայման մը կ'առաջարկեն, Առաջնորդ Տ. Անանիա վրդ.ին հրաժարումը, մինչ այս վերջինը անտարբեր կը մնայ եղած դիմումներուն և լրագրական քննադատութեանց առջեւ:

Գաւառական Ժողովը ամսոյս 15ին նիստ գումարեց, Տ. Փառէն վրդ.ի նախագահութեամբ, և քուէից բացարձակ մեծամասնութեամբ հետեւեալ որոշումը տուաւ ու արձանագրեց իր ատենագրութեան տոմարին մէջ. — «Գաւառական Ժողովը օգտակար չի համարիր Տ. Անանիա վրդ.ի պաշտօնավարութիւնը, ուստի անոր մեկնումը փութացնել կը խնդրէ Տ. Փառէն Հայր սուրբէն»: Յանուն Գաւառ. Ժողովոյ, այս իմաստով գրեր ալ ուղղուեցան Պատրիարքարան: Այս բոլոր երեւոյթներուն հանդէպ Անանիա վրդ. փոխանակ պատուաւոր կերպով մեկնումի պատրաստուելու, նորանոր հնարքներ կը մտածէ և պայմանաժամ կ'ուզէ յետաձգելու համար իր մեկնումը:

Վերջին պահուն կ'իմանամ թէ երէկ (21 յունիս) Առաջնորդարանին մէջ նիստ մը գումարուեր է Տ. Փառէն վրդ.ի նախագահութեամբ և Տ. Անանիա վրդ.ի ու Գաւառ. Ժողովի ատենապետին և ատենադպիրին ներկայութեամբ: Այս գումարման նպատակն էր վերջնական եզրակացութեան մը գալ՝ Առաջնորդին ե՛րբ մեկնելու մասին: Տ. Անանիա վրդ. Պոլսոյ թերթերէն տեղեկանալով որ Պատրիարքարանը չէ վաւերացուցած 7 աշխարհականէ և 5 եկեղեցականէ առժամեայ վարչութիւն մը կազմելու իր առաջարկը և թէ Ուրֆայի ժողովականները որոշած են բնաւ նիստ չի գումարել իր նախագահութեան ներքեւ, այլեւ ճարահատ, քննիչ Հայր սուրբին՝ Տ. Փառէն վրդ.ի միջոցաւ առաջարկած է Գաւառ. Ժողովին որպէս զի գէթ բարի վարուց վկայական մը տրուի իրեն:

ԱՐԾԱԹԵԱ՞Յ ԳԱՒԱԶԱՆ

ԹԷ... ՈՍԿՈՐԻ:

Ատեն մը, Պոլսոյ եկեղեցիներուն մէջ գաւազանի խնդիր մը կար որ բաւական զբաղեցուց կրօնականները ու մամուլը: Օրմանեան Պատրիարքը՝ երբեք քարոզիչ և եպիսկոպոս Պոլսոյ թեմին՝ ինք միայն գաւազան կ'առնէր տաճարին մէջ, և իր շուրջը գտնուող եպիսկոպոսները կը շատանային միմիայն խաչ բռնելով ձեռքերնին, լռելեայն տրտնջալով: Իսկ Պատրիարքին բացակայութեան, հանդիսադիր եպիսկոպոսը կը կրէր գաւազանը, փոխանորդաբար: Օրմանեան Ս. Պատրիարքը թէև կարեւորութիւն չընծայեց այս խնդրին և հիմա՝ իր նախագահութեամբ կատարուած եկեղեցական հանդէսներու մէջ անխտիր բոլոր եպիսկոպոսներն ալ գաւազան կը կրեն, սակայն կ'երեւայ թէ Պոլսէն դուրս այս տեսակէտով բծախնդրութիւն ընողներ կը գտնուին և... վարդապետ:

Անցեալ երկուշաբթի, Պարտիզակի եկեղեցիին մէջ, վաղամեռ Եղիշէ վրդ.ի յուղարկաւորութեան պահուն պատահած միջադէպ մը կը հաստատէ այս իրողութիւնը: Նիկոմիդիոյ Ս. Առաջնորդին փոխանորդը, Տ. Պարգեւ վրդ. կը նախագահէր արարողութեան, ձեռքը բռնած արծաթ գլուխով գաւազան մը. նոյն միջոցին կը հասնի Դպրեվանքի փոխ-վանահայր Տ. Թորգոմ վրդ. և զգեստաւորուելէ առաջ կը պահանջէ որ այդ գաւազանը իրեն բերուի: Քահանաները բնականաբար չեն համարձակիր Առաջն. փոխանորդէն ուզել զայն, մանաւանդ թէ վստահ չէին որ պիտի յանձնէր, քանի որ ինքը Տ. Ստեփաննոս Սրբազանը կը ներկայացնէր: Այս միջոցին ուրիշ ձախողուած մը կը պատահէր Դպրեվանքի տեսչին. Նիկոմիդիա լուր ղրկուած էր չաթալ-թագ բերուելու համար, որ կը յապաղէր. և Թորգոմ վրդ., որ չաթալ-թագով պիտի պատարագէր, կը սպասէր թագ. Խորհրդարանին մէջ ու արարողութիւններն ընդհատուած կը մնային: Վերջապէս կը համակերպի սաղաւարտով եկեղեցի մտնելու և պատարագելու. բայց գաւազա՞նը...: Կ'ըսուի թէ մինչեւ իսկ երկու վարդապետներուն միջեւ բանավէճ մըն ալ ծագեր է այս առթիւ: Ու խեղճ ննջեցեալը, ներսը, իր դագաղին մէջ կը սպասէր որ օծուի և թաղուի:

Այս անվայելի կացութեան վերջ մը կը դնէ Նիկոմիդիոյ Տ. Վահան քահանան գործնական հնարք մը խորհելով. եկեղեցւոյ զգեստեղէնաց պահարանէն կը գտնէ ոսկորէ պարզ գաւազան մը, զոր հանդիսաւորապէս կը տանի յանձնել Տ. Պարգեւ վրդ.ին, և փափկութեամբ անոր ձեռքէն առնելով արծաթեայ գաւազանը՝ կը յանձնէ Տ. Թորգոմ վրդ.ին: Այս կերպով միջադէպը կը փակուի, երկու վարդապետներուն փառասիրութիւնը գոհացում գտնելով:

⁂ Չենք գիտեր թէ այս միջադէպին հետեւանքով, թէ բարոյական գերակշռութիւն մը ցցունելու համար իր ծննդավայրին՝ Պարտիզակի մէջ, Տ. Թորգոմ վրդ. դիմում ըրեր է Ս. Պատրիարք Հօր մօտ, խնդրելով որ եկեղեցական վարձատրութեանց (ծաղկեայ փիլոն ևն.) արժանացնէ Պարտիզակի մէկ քանի քահանաները, մինչդեռ այս տեսակ դիմում մը ընել՝ Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Սրբազանին իրաւասութեան կը պատկանի:

* * *

Ազգ. Պոլսէն կը հաղորդեն մեզ թէ այս կիրակի, միջօրէէն յետոյ, տեղի ունեցեր է Քարաղաճի Լուսաւորչեան Թաղային վարժարանին ամավերջի հանդէսը, նախագահութեամբ առաջն. փոխանորդ Տ. Արսէն Ա. քհնյ. Դերձակեանի: Կայս. Համիտիէ քայլերգին նուագումէն ետքը, որ յոտնկայս ունկնդրուեր է, տրամախօսութիւններ ու մենախօսութիւններ տեղի ունեցեր են՝ նուագածութեան ընդմիջմամբ զոր, հոգաբարձութեան հրաւէրով, սիրայօժար յանձն առեր էին Պ. Մեսրոպ ու ընկերները: Տնօրէնուհին կարդացեր է տեղեկագիրը, յայտնելով թէ վարժարանին պիւտճէն անբաւական է՝ եղած կրթասիրական զոհողութեանց համապատասխանելու: Լուսաւորչեան երկսեռ վարժարանէն այս տարի 12 աշակերտուհի և մէկ աշակերտ միջին Բ. կարգի վկայական ստացեր են: Հանդէսը փակեր է նախագահ Տ. Հայրը «պահպանիչ»ով:

—Ցաւօք կը լսենք թէ Տօքթ. Զարփճեան էֆ.ի մեծ մայրը այս առաւօտ մեռեր է:

* * *

ԲԵՐԱՅԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Աղքատախնամս կը փութայ ծանուցանել թէ մայիս 13էն մինչեւ այսօր հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են. — Ամն. Ս. Պատրիարք Հայրը, Ֆէրի Գիւղի եկեղեցւոյն տօնի օրը 108 ղրուշ, Տիկին Էլպիս Նշաստաճեան՝ վաղամեռիկ փոքրիկին Եաղուպ Նշաստաճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ 300, Բարեսէր Տիկին մը՝ իր կողմէ սեղմիրան մը, Գրիգոր էֆ. Էվրէնեան մէկ ոչխար: Տարեկան հանգանակութեան մասնակցած են նաեւ Այրի Տիկին Տ. Մամիկոնեան 54, Օրիորդ Արթինօֆ 54 ղրուշ: Ազնիւ նուիրատուաց մատուցանելով բազմաթիւ հիւանդաց և կարօտելոց շնորհապարտ զգացմանց հաւաստիքը,

Մնամ յարգանօք
Ի դիմաց Աղքատախնամին Բերայի
Ատենադպիր — Ատենապետ
Զ. Մ. ԳԱԼԷՄՔԵԱՐԵԱՆ — ՏՕՔԹ. Տ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, յուլիս 14)

ԵՐՐԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԵՐԼԻՆ 13 յուլիս. — Ֆօսիշէ Ցայթունկ հետեւեալը կը գրէ Երրեակ Զինակցութեան պայմանաժամին երկարաձգման վրայ. — «Երրեակ Զինակցութեան դաշնագրին պայմանաժամը 6 տարի եւս երկարաձգուեցաւ, առանց փոփոխութեան: Ասիկա ապացոյց է թէ զինակից կառավարութիւնները գոհ են անկէ: Ոմանք մերթ ընդ մերթ լուր կը տարածէին թէ Երրեակը մեռեալ տառ մնացած է. բայց Երրեակը կայ և կը մնայ անոնց: «Կան մարդիկ որոնք մեռած կը կարծուին, բայց անոնք դեռ ընդ երկար կ'ապրին. կը կարծեմ և կը յուսամ թէ Երրեակն ալ այսպէս պիտի ըլլայ:» Գերման Նախարարապետը այսպէս ըսաւ 1902 յունուար 8ին, և իր խօսքն անհաւատալի թուեցաւ: Դէպքերն այնպիսի վիճակ մը կ'առնեն տակաւ որ Գերմանիա փոխանակ կղզիանալու և առանձին մնալու, տէրութիւններէն կը փնտռուի: Հետեւաբար վերստին կը զօրանայ այն կարծիքը թէ Երրեակը ուժի ազդակ մըն է, որ մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենայ միջազգային քաղաքականութեան վրայ:»

⁂ Պահպանողական Տոյչէ Դակեսձայթունկ կը գրէ. — «Իտալիոյ Երրեակին մէջ մնալը այնչափ կարեւորութիւն չունի մեզ համար, բայց մեր երկու զինակիցներուն միջեւ դաշնագրին երկարաձգումը ապացոյց է թէ Երրեակը այսօր ալ կը համապատասխանէ դաշնագիր տէրութեանց էական շահերուն, մանաւանդ անզօր դաշնագիրներու շահերուն: Դիտելի է որ այժմ լուրջ վէճեր չկան Աւստրիոյ և Իտալիոյ միջեւ:»

⁂ Պերլիներ Դակեպլադ «Տեսակցութիւն Տեղիոյի մէջ» վերնագրով յօդուածին մէջ կը գրէ. — «Աւստրօ-իտալական դաշնագրին պարունակութիւնը չի հրատարակուեցաւ և տասը պայմանաժամին երկարաձգման պայմանները դաշնակիցներուն գաղտնիքը մնացին: Փորձը ցոյց տուաւ թէ այդ դաշնագիրը կը ծառայէ խաղաղութեան պահպանման և գոհացուցիչ է որ Տեղիոյի մէջ տեսակցութիւնը այդ հիման վրայ տեղի պիտի ունենայ: Երրեակին դաշնակիցներուն հանդէպ Իտալիոյ ընթացքէն, մանաւանդ Կայէդայի տեսակցութենէն ի վեր, այլ եւս յայտնի եղաւ թէ Իտալիա Երրեակին մէջ կը գտնէ իր շահերուն երաշխաւորութիւնը:»

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՏԵՂԻՈՅԻ ՄԷՋ

ՄԻԼԱՆ, 13 յուլիս. — Բերսեվերանցա և Քորիերե տելլա Սերա լրագիրները դրուատալից յօդուածներ կը հրատարակեն Տեղիոյի մէջ նախարարական տեսակցութեան առթիւ, ի վեր հանելով Իտալիոյ տէրութեան՝ Երրեակէն անբաժան մնալը և աւստրօ-իտալական յարաբերութեանց բարւոքումը: Կը գրեն նաեւ թէ Տեղիոյի մէջ նոր համաձայնութիւններ տեղի չպիտի ունենան: Պառոն Էրէնթալ անձամբ ճանչնալ կ'ուզէ Պ. Դիդդոնին. բայց այս ըսել չէ թէ երկու նախարարները երկու օր միմիայն քաղաքական խօսքերով պիտի անցընեն: Կան բաւական գործեր որ լուրջ կարգադրութեան կը սպասեն. երկու նախարարները պիտի տեսակցին այդ խնդրոց վրայ: Պիտի ջանան աւելի եւս ամրացնել երկու դրացի տէրութեանց յարաբերութիւնները. բայց Գերմանիան ալ լաւ ընկեր մըն է, որուն վրայ կարելի է վստահիլ. և այս ալ երաշխաւորութիւն մըն է խաղաղութեան, որուն աւելորդ է ըսել թէ ապահովագոյն միջոցն է Իտալիոյ խաղաղիկ աշխատութեան և բարգաւաճման համար: Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ միացումը անհրաժեշտ պէտք մըն է Իտալիոյ համար:

ՀՌՈՄ, 13 յուլիս. — Պառոն Էրէնթալի Տեղիօ այցելութիւնը առիթ ընծայեց արմատական մամուլին, մանաւանդ Վիդա լրագրին, որ ժամանակէ մը ի վեր հակակարծիք է Պ. Դիդդոնիի, և Սեքօլօ ու Լոմպարտիա լրագիրներուն, որոնք Իտալիոյ հանդէպ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ յարաբերութիւններն այնպէս մը կը նկարագրեն, որպէս թէ շուրջ երեսուն տարիներէ ի վեր փոխանակ հաւատարմօրէն ընդհանուր խաղաղութեան պահպանման ջանք ընելու, ընդհակառակն կը փափաքին իրարու վնասել: Վիդա կը գրէ թէ Պ. Դիդդոնի խոնարհ վիճակի մը մատնեց, տկարացուց Իտալիան՝ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Գերմանիոյ կամքին հպատակեցնելով զայն: Սեքօլօ կը հարցնէ թէ Պառոն Էրէնթալ ինչո՞ւ համար Հռոմ մէջ չայցելեր Իտալիոյ քաղաքականութիւնը վարողին: Սեքօլօ կը մոռնայ այն պատասխանը զոր Պ. Դիդդոնի տուաւ Երեսփ. Ժողովին մէջ այդ խնդրոյ մասին, իրեն հարցապնդում ուղղող երեսփոխաններուն: Պ. Դիդդոնի ըսաւ այն ատեն թէ Իտալիա պէտք չունի իր մայրաքաղաքը ուրիշին ճանչցնելու. մանաւանդ թէ Աւստրիա իր դեսպանն ունի Հռոմ մէջ, թէ արքիդուքս մըն ալ երկիցս հիւր եղած է թագաւորին Քուիրինալի պալատին մէջ, և ինչպէս որ արքիդուքս մը այցելած է Հռոմ, արտաքին գործոց նախարար մըն ալ կրնար այցելել եթէ պէտք ունենար: Չի հասկնար (Պ. Դիդդոնի) թէ ի՛նչ պէտք կայ աւելի երկար ճամբորդութիւն մը պահանջելու, բայց լաւ կը հասկնայ թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզեն գծուծ քննադատները, Հռոմի և Իտալիոյ միջեւ տարբերութիւն մը դնել ուզելով: Հռոմ հոն է, ուր Իտալիա կայ, Իտալիա և Հռոմ Իտալացւոց սրտին մէջ և քաղաքակիրթ աշխարհի առջեւ անբաժանելի միութիւն մըն են: Սեքօլօ ահա ասոր պատասխանելով կը գրէ. — «Պառոն Էրէնթալ Հռոմ չերթար, վասն զի չուզեր և չի կրնար Սուրբ քաղաքը մտնել, և Պ. Դիդդոնի որ ծպտեալ կղերին մարդն է, որ Իտալիան պապականներուն յանձնել կ'ուզէ, լռիկ համաձայնութեան մէջ է անոր հետ: Մենք բացորոշապէս կուզենք ըսել թէ Իտալիա իր արժանապատուութիւնը վիրաւորուած և նախատուած կը զգայ և այսպիսի պարագաներու մէջ տեղի ունեցած այցելութենէ մը պէտք էր հրաժարիլ:»

Անդրարմատական Լոմպարտիա լրագիրն ալ գրած է թէ նշանաւոր երեսփոխան մը վնասաբեր քաղաքականութիւն անուանած է Պ. Դիդդոնիի քաղաքականութիւնը, և ըսած է թէ Պ. Դիդդոնի Աւստրիոյ հետ յարաբերութիւնները բարւոքելու համար, Իտալիոյ պատիւն ու արժանապատուութիւնը խաղալիկ ըրաւ օտարին, մինչդեռ կրնար Բրինեդդիի սխալները և Մօրէնի տկարամտութիւնները դարմանել առանց վնասելու, բայց իր դիւրողութիւնն այնչափ յառաջ տարաւ որ Երրեակի սիրոյն համար զոհեց երկրին էական շահերը և առեւտրական վնասաբեր պայմանագիրներ կնքեց: Լոմպարտիա, այս ոգիով և շեշտով գրած երկար յօդուածը սա բառերով կը վերջացնէ. «Ո՛չ ոք պէտք է զարմանայ. Պ. Դիդդոնի ամէն բանէ առաջ անհոգ ապրիլ և քիչ աշխատիլ կ'ուզէ:»

ՄԻԼԱՆ, 13 յուլիս. — Իրիկնաթերթ Սերա խիստ յօդուածով մը դէմ կը գրէ արմատական մամուլին, որ վտանգաւոր ու երկդիմի քաղաքականութեան մը կը տանի Իտալիան և երկիրը կը զրկէ իր սահմանագլուխը պաշտպանելու միջոցներէն: Անխոհեմութիւն կ'անուանէ արմատական մամուլին ընթացքը: Կը գրէ թէ, ի՛նչ որ ալ ըսեն, ոչ ոք կ'ուրանայ թէ Դիդդոնի Իտալիոյ օգտակար քաղաքականութիւն մը կը վարէ:

ՆԱՒԱՅԻՆ ՑՈՅՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 13 յուլիս. — Նիւ-Եորքի մամուլը Մ. Նահանգաց մէջ նաւային ցոյցականութիւն մը կը ծանուցանէ. Կլօպ լրագիրը Նէյվի ծովային լրագրին մէկ լուրին վրայ այս մասին յօդուած մը կը հրատարակէ, որուն մէջ ըսուած է թէ Քիրսարճ և Քենթըքի առաջին կարգի ամերիկեան զրահաւորները յայտնի պակասներ ունէին, իրենց թնդանօթակիր աշտարակներուն վրայ ներկեալ տախտակներ իբր զրահ գործածած ըլլալով. նաւատորմին թնդանօթներուն ուժը խիստ չափազանց ցոյց տրուած է: Նէյվի կը քննադատէ Խաղաղական Ովկէանոսի մէջ նաւային ռազմափորձերը, ըսելով թէ ռազմագիտութեան հակառակ կարգադրուած են անոնք:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ, 13 յուլիս. — Ծովակալաց պաշտպանութեան պատասխանատու իշխանութիւնը Թոփիլի մասնագէտներու հրաման տուաւ, Խաղաղական Ովկիանոսի ափանց վրայ գտնուած նաւահանգիստները պաշտպանելու համար ականներ դնել:

—Քաղաքային պաշտօնական շրջանակի մէջ կը կարծեն թէ Սան-Տիէկոյի մէջ ձերբակալուած Ճապոնցին կարելի չպիտի ըլլայ պատժել, վասն զի այդ մասին օրինական տրամադրութիւն մը չկայ: Միայն թէ անոր վրայ գտնուած ուրուագիծերը ու լուսանկարչական գործիքը պիտի ջնջուին. բայց ձերբակալուածը ազատ պիտի թողուի: Ճապոնի դեսպանատան խորհրդականը արտաքին գործոց նախարարին այցելեց՝ տեղեկանալու համար թէ կառավարութիւնը լուր ունի՞ Բօզքրան ամրոցին մէջ ձերբակալուած Ճապոնցիին վրայ: Նախարարը ըսաւ թէ այդ խնդրոյն վրայ ոեւէ պաշտօնական տեղեկութիւն առած չէ ցարդ:

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 15 յուլիս. — Այս առտու նախագահ Պ. Ֆալիէռ երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ նախարարապետ Պ. Քլէմանսոյի և պատերազմական նախարար Բիքար զօրավարին հետ:

ՊՐՈՒՔՍԷԼ. — Բըդի Պլէօ կը ծանուցանէ թէ Իտալիոյ Թագաւորը փետրուարին Անգլիա պիտի երթայ և մէկ քանի օր Բարիզ պիտի մնայ:

ՊԷՇՏԷ. — Հունգարիոյ նախարարները, որոնք Վիեննա գացած էին՝ աւստրօ-հունգարական պետական պայմանագրութեան մասին բանակցելու, այսօր Բէշդա ժամանեցին: Այդ պայմանագրութեան մասին հրատարակուած պաշտօնական զեկուցումները շատ լաւատես են և համաձայնութիւն մը մօտալուտ ցոյց կուտան:

ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ. — Հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ բամպակի գիներուն անկումը կը շեշտուի: Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ վերջին մեծ բարձրացումէն ետքը, այդ անկումը արդիւնք է Թեքսասի մէջ օդերու նպաստաւոր վիճակին: Կը գուշակուի թէ երկրագործական դիւանին յառաջիկայ տեղեկագիրը զգալապէս պիտի փոխէ պայմանները: Ամսոյս 1ին հրատարակուած $72^0/_0$ գումարը պէտք է երեւակայական նկատել:

ՓԱՐԻԶ. — Նշանաւոր Կռանժէ բրօֆէսէօրը այս առտու մեռաւ:

ՎԻԵՆՆԱ. — Կը հաւաստուի թէ Աւստրիոյ և Հունգարիոյ նախարարապետները համաձայնած են 1887ի պետական պայմանագրութեան մասին ըլլալիք փոփոխութեանց վրայ:

ՀՌՈՄ. — Գերագոյն ատեանը ձերբակալման հրամանագիր մը հանեց նախկին նախարար Նասիի դէմ, որ իր բնակարանին մէջ ձերբակալուեցաւ ոստիկանութեան տեսուչին միջոցաւ:

ՕՏԵՍԱ. — Այս տեղի հիւանդանոցներէն մէկուն մէջ ժանտախտէ մարդ մը մեռաւ: Մեռնողը հնոցպան էր Աղեքսանդրիոյ և Օտեսայի միջեւ երթեւեկող շոգենաւի մը մէջ:

ՏԵՂԻՕ. — Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարները, Պ. Դիդդոնիի դիւանապետ Պ. Պոլլադի և Պառոն Էրէնթալի դիւանապետ Պ. Կակէրն այսօր կէսօրէն մէկ ժամ առաջ խորհրդակցութիւն մը ունեցան, որ երկու ժամ տեւեց: Յետոյ երկու նախարարները սենեակ մը քաշուելով առանձին տեսակցեցան: Յետոյ սա պաշտօնական զեկոյցը հրատարակուեցաւ.

«Այս առտու Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարներուն միջեւ կատարուած տեսակցութեան ատեն յայտնուեցան ու հաստատուեցան սիրալիր բարեկամութեան այն զգացումները որոնք, դաշնագրութեան հետեւանքով, երկու կառավարութիւնները և երկու երկիրները կը միացնեն: Եւրոպական ընդհանուր կացութեան և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ու Իտալիոյ համար մասնաւոր շահեկանութիւն ունեցող բոլոր զանազան խնդրոց քննութիւնը ցոյց տուաւ երկու նախարարներուն, փոխադարձ գոհունակութեամբ մը, թէ կատարելապէս համաձայն են: Այս համաձայնութիւնը, որուն սկզբունքն է միշտ հաւասարակշռութեան և իրաց վիճակին պահպանման սկզբունքը, ո՛չ միայն ներկային կը վերաբերի, այլ ապագային բոլոր պատահականութեանց:»

— Երկու նախարարները իրիկուան ժամ 7ին Դուրինօ ուղեւորեցան:

ՎԻԵՆՆԱ. — Այս տեղի ռուսական դեսպանը երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ֆրանսական դեսպանին հետ:

ՓԱՐԻԶ. — «Բօնվէրսասիոն» քլիւպին կողմէ Բէլօն ղրկուած Բարիզի զպրոցականները խիստ սիրալիր ընդունելութիւն մը գտան նոյն քաղաքին մէջ:

ՍԵՆ-ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Փութով առաջ կը տարուի ռուս-ճապոնական ազդեցութեան շրջանակներու սահմանները գծելու աշխատութիւնները: Վերջնական համաձայնութիւնը մօտալուտ է:

ԱԹԷՆՔ. — Յունաստանի մէջ կատարուած թաղապետական ընտրութիւնները նպաստաւոր են նախարարութեան ընտրելիներուն: Պ. Մէրքուրիս նորէն Աթէնքի քաղաքապետ ընտրուեցաւ, 885 ձայն աւելի շահելով իր հակառակորդէն: Պ. Շիլիզի-Օմիրիդի Պիրէոսի քաղաքապետ ընտրուեցաւ:

ՄԱԶԵՐՈՒ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
EAU AVELLANE
ՏՕՔԹ. Բ. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍ ՊԱԼԱՍԻ
ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԷ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ
Պատրաստուած Բժիշկ
Լէոն Իրինէօյի կողմէ
Արծաթ շքադրամ և պատուոյ վկայական ստացած Աթէնքի 1903ի միջազգային ցուցահանդէսի միջոցին

ԱՎԵԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ, գլխու մազերուն, պեխերուն, մօրուքին բնական գոյնը կը վերահաստատէ, ու երիտասարդական թարմութիւն կը շնորհէ, առանց մորթին վնասելու:

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ, Բերայի մէջ, Պօն Մարշէ. — Գալաթիա Խալիքօբուլօ դեղարան. — Պեշիկթաշ, դեղարան Բեազիմ պէյ. — Ֆընտըքլը, դեղարան Թէօտորիտէս-Պալասի. — Պոլիս, Քասապեան դեղարան, Մէզիքի, եւայլն. — ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Թէօտոր Սբավրաքի, Բերա Մեծ Պողոտա թիւ 146:

Իւրաքանչիւր շիշի գին 25 դահեկան

ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ
ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐԸ ՄԻ ԿԱՏԱՐԷՔ
ԱՌԱՆՑ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՏԱԼՈՒ
ԹԻՐԻՆԿԻ
ԳԱԼԱԹԻԱ

Ուր կը գտնուի դեռ նոր հասած մթերք մը պատրաստ զգեստեղէններու և պոնէթըրիի վերաբերեալ ապրանաց՝ այրերու, կիներու և տղոց յատուկ: Նաև նոյն վաճառատան մէջ կան շապկեղէն, ճերմակեղէն, փողկապ, պերճանքի և ճամբորդութեան առարկաներ, անուշահոտութիւններ, գոհարեղէն, մարոքէն առարկաներ, գլխարկներ, պօաներ, ձեռնոցներ, հովանոցներ, գաւազաններ, գօտիներ:

Նորաձեւութիւն.—Վայելչութիւն.—
Բացառիկ կերպով աժան գիներ:
ԻՐԱԿԱՆ ՈՐՈՇ ԳԻՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 2/15 Յուլիս		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	103 15
Ամենէն բարձր գին	»	103 15
Ամենէն վար գին	»	103 12
Ռումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	166 $^3/_8$
Ամենէն բարձր գին	»	166 $^1/_2$
Ամենէն վար գին	»	166 $^3/_8$
Թրամվայ	»	53 —
ԲԱՑՈՒՄ 3/16 Յուլիս		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	103 17
» » » ժամը 4ին	»	103 18
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	166 $^3/_8$
» » ժամը 4ին	»	166 $^1/_2$
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	410 $^1/_2$
Անատ. Երկթ. Գործող. Ա. սերի	»	516 —
» » » Բ. սերի	»	514 —
» » բոնտ	Օ. Ո.	17 27
Շիրքէթի Խայրիէ	»	44 —
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	5 35
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 27
Օսմ. Ծխախոտ		— —
Թրամվէյ բաժնեթուղթ		9 55
» ժուիսանս		4 65
» պարտաթուղթ		472 —
Թրամվայ	Ֆր.	53 —

ԱՃՈՒՐԴ

ԱԶԴ. — Յուլիս 8ին հրատարակուած ծանուցումէն յետոյ հանրութեան կը հաղորդուի թէ Յուլիս 16 երեքշաբթի և Յուլիս 17 չորեքշաբթի առտու ժամը 11ին աճուրդով պիտի ծախուին քաղինային գոյքերը: Նախապէս կատարուածին պէս աճուրդը տեղի պիտի ունենայ Օսմ. Կայս. Պանքայի շէնքին մէջ, Մազրիքէօյ, երկաթուղիի կայարանին մօտ: 5—4

PURGEN

PURGEN
BUDAPEST.
GYÓGYSZERTÁR AZ ANGYALHOZ.

ԲԻՒՐԺԷՆ
ԻՏԷԱԼ ՆՈՐ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

ԲԻՒՐԺԷՆ լաւագոյն, ամէնէն հաճելի և ազդեցիկ մաքրողականն է: Իր սքանչելի բոյրով՝ ընտիր շաքարեղէնի մը կը նմանի: Մեծ քանակութեամբ առնուած պարագային իսկ անվնաս է և խիթ չի պատճառեր: Կը բուժէ պնդութիւնը, արիւնէրութիւնը, արեան համախռնումը, գիրութիւնը, եւայլն: Կը ծախուի գլխաւոր դեղարաններու և դեղավաճառատանց մէջ: Իսկական տուփերը պահանջելու է:

Միակ ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար
Պ. ԺԱՔ ԻՆՍԷԼՊԵՐԿ
Պոլիս, Քիւչիւք Ազարա էֆ. խան, թիւ 6: 50—38

ՍԻՐՕ ՏԸ ՌԷՖՕՐ ԻՕՏԷ
ՌՈՒՍՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
SIROP de RAIFORT IODÉ

Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Սիրօ Անթիսքօրպիւթիքի և Մօռիւ ձկան իւղին տեղ՝ աւշակութեան, տժգոյն ու տկարակազմ տղայոց մորթի փշտիկներուն դէմ. ինչպէս նաեւ վիզի գնտիկները հալեցնելու և ախորժակը բանալու համար:
Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց
և բոլոր դեղարանաց մէջ A.

Գործակալ՝ Ժ. Պ. Տալէճիօ, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս:

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ.—Օսմ. Կայս. Պանքան մրցումի կը դնէ հինգ պաշտօններ Կ. Պոլսոյ և գաւառի իր գրասենեակներուն համար: Քննութեան առարկաներն են.—Առեւտրական ու վարչական թղթակցութիւն ֆրանսերէն կամ անգլիերէն լեզուով. թեկնածուներուն խօսած կամ գրած լեզուները և մանաւորապէս թուրքերէն. տարրք հաշուակալութեան, առեւտրական իրաւագիտութեան և աշխարհագրութեան. տոկոսի, զեղչի և դրամի փոխանակութեան վերաբերեալ հաշիւներ. արպիթրաժ, դրամի վրայ գործառնութիւններ, արժեթուղթերու գնում և վաճառում եւայլն:

Մրցման մասնակցելու փափագող թեկնածուները պարտին իրենց խնդրանքին հետ ներկայացնել լաւագոյն յանձնարարականներն ու երաշխաւորութիւնները և իրենց տարիքը հաստատող թուղթեր: Օսմ. Կայս Պանքան իրեն կը վերապահէ մրցման ընդունելութեան բոլոր պայմանները գնահատելու գործը: Տարիքի որոշեալ սահմանը 17էն մինչեւ 30 պէտք է ըլլայ: Քննութիւնը պիտի կատարուի օգոստոս ամսուան ընթացքին մէջ: Մրցման քննութեան ընդունուող թեկնածուները զեկուցում մը պիտի ստանան, որուն մէջ թուականը որոշուած պիտի ըլլայ: Թեկնածուներէն կը խնդրուի որ Ղալաթիոյ Պանքան ներկայանան արձանագրուելու համար, յուլիս 2էն 31, երեքշաբթի, չորեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը, ժամը 2-5, կէս օրէն յետոյ:

Ծանօթ.—Մինչեւ հիմա եղած պաշտօնի խնդրանքները չեղեալ կը նկատուին: 20—12

* * *

ԱԶԴ.—Մաքսային 4% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ, յուլիս 1/14էն սկսեալ, պայմանաժամը լրացեալ թուականին աւարտող թիւ 9 կտրօնին վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կեդրոններուն կողմէ, ամէն օր, առտուան ժամը 10էն մինչեւ 2½ կէսօրէն յետոյ, բաց ի կիրակի օրերէն, իսկ ուրբաթ օրերը, ժամը 10էն մինչեւ կէս օր: Ի փոխարէն այդ կտրօններուն, որոնց հետ գտնուելու են թուակիր պորտէրօներ, պարտաթուղթի տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ վճարման համար պէտք է ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքային արկղը, Ղալաթիա, իր շրջաբերութեան թուականէն 10 օր յետոյ:

* * *

ԱԶԴ.— 1901—1905ի 4% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յուլիս 1/14էն սկսեալ, պայմանաժամը նոյն թուականին աւարտող թիւ 4 կտրօնին վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կեդրոններուն կողմէ, ամէն օր, առտուան ժամ 10էն սկսեալ մինչեւ 2½ կէս օրէն յետոյ, բացի կիրակի օրերէն, իսկ ուրբաթ, ժամը 10էն մինչեւ կէս օր: Ի փոխարէն այդ կտրօններուն, որոնց հետ գտնուելու են թուակիր պորտէրօներ, պարտաթուղթի տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ վճարման համար պէտք է ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ արկղը, շրջաբերութեան թուականէն 10 օր յետոյ:

* * *

ԱԶԴ.— 1896ի 5% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յուլիս 1/14էն սկսեալ, պայմանաժամը նոյն թուականին աւարտող թիւ 22 կտրօնին, ինչպէս նաեւ անցեալ յունիս 2/15ի վիճակահանութեան մէջ ամորթի եղած պարտաթուղթերուն վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կեդրոններուն կողմէ, ամէն օր, առտուան ժամը 10էն մինչեւ 2 կէս օրէն յետոյ, բաց ի կիրակի օրերէն, իսկ ուրբաթ օրերը ժամը 10էն մինչեւ կէս օր: Ի փոխարէն այդ կտրօններուն, որոնց հետ պէտք է գտնուին պորտէրօներ, պարտաթուղթի տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ վճարման համար պէտք է ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ արկղը, իր շրջաբերութեան թուականէն տասը օր յետոյ:

Կ. Պոլիս, 2 յուլիս 1907 14—11

* * *

Ազդ.—Օսմ. Կայս. Պանքայի բաժնետէրերու ժողովը, յունիս 26ին Լոնտոն գումարուած, որոշած է 1906 տարուան համար շահաբաժին վճարել 18 շիլին, կամ 22.50 ֆր. կամ 99 ղրուշ ոսկեդրամ: Այս վճարումը պիտի կատարուի յուլիս 2էն սկսեալ, Պանքային կեդրոնատեղիներուն մէջ՝ Կ. Պոլիս, Լոնտոն ու Բարիզ, ինչպէս նաեւ գործակալութեանց ու մասնաճիւղերու կողմէ, թիւ 49 կտրօնին փոխարէն: 20—14

Կ. Պոլիս 27 յունիս 1907

Cie RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շոգենաւային երթեւեկութիւններ
Յուլիս

Գշ. 3|16 Պիրէօն, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին: Հաղորդակցութիւն Բոր Սայիտ ու Սուէզ ոյ նաւահանգիստները մեկնող շոգենաւին հետ:
Գշ. 3|16 Օտեսա ժամը 4ին: Հաղորդակցութիւն Ղրիմ-Կովկաս, Ղրիմ-Ազով, Օտեսա-Խէրսոն, Օտեսա-Նիքոլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ:
Դշ. 4|17 Սեվաստապոլ ժամը 0ին:
Եշ. 5|18 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բոռ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին:
Շբ 7|20 Օտեսա, ժամը 12ին:
50—49

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերթ
Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկը
Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Իսմայիլիա շոգենաւը նաւապետ Անտըրլին, երեքշաբթի, 16 յուլիս 1907 (Ը Ն.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ չորեքշաբթի 17 յուլիս 1907 (Ը Ն) կէս օրէ ետքը, ժամ 4ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Միտիլլի. Իզմիր և Պիրէօն:

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Մէնզալէ շոգենաւը, նաւապետ Ֆրիմէն, յուլիս 13ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Կէլիպօլը, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Սաքըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սայիտ և Աղեքսանդրիա:

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան:

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Յուլիս 15ին, Իմէրէթի, Սեւ ծովէն
Յուլիս 23ին, Ֆրիժի, Մարսիլիայէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Յուլիս 16ին, Իմէրէթի, Մարսիլիա
Յուլիս 24ին, Ֆրիժի, Զօնկուլտաք, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք

Ա	կարգ Բարիզի համար	200	ֆր
»	» Մարսիլիոյ	» 160	»
Բ	» Բարիզի	» 150	»
»	» Մարսիլիոյ	» 120	»

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ:
15 50—34 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՔԻՐԱԺ, ՔԱՇՈՒԱԾ 1 ՅՈՒԼԻՍ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԸ

20 ղրուշ շահող թիւեր

241	50	27351	60	52181	90	84761	70	114071	80	141681	90	161081	90
1231	40	27551	60	53131	40	85221	30	114241	50	142231	40	162131	40
1751	60	27881	90	54091	100	85681	90	116731	40	142741	50	162221	30
2621	30	28541	50	56081	90	86311	20	119191	200	142941	50	163131	40
3631	40	29561	70	56821	30	86491	500	119381	90	144601	10	163221	30
3741	50	9571	80	57281	90	87121	30	119451	60	144801	10	163441	50
4051	60	31801	10	57431	40	87501	10	122151	60	145541	50	163521	30
4931	40	32781	90	58721	30	88091	100	123721	30	146181	90	164031	40
5351	60	32961	70	58991	9000	88271	80	124131	40	146581	90	164051	60
6891	900	33351	60	60331	40	88891	900	124321	30	146861	70	164581	90
8781	90	33391	400	60821	30	89401	10	124411	20	146921	30	164841	50
8911	20	33441	50	61751	60	90241	50	124771	80	147591	600	165131	40
9061	70	34721	30	62321	30	91071	80	125[illegible]51	60	147681	90	166681	90
9611	20	35091	100	62481	90	92581	90	125701	10	149001	10	166721	30
9651	60	35481	90	63451	60	92941	50	127811	20	149591	600	167071	80
13181	90	36321	30	63941	50	93381	90	127981	90	150131	40	167381	90
14181	90	36601	10	64171	80	95111	20	128031	40	150711	20	168841	50
14981	90	37141	50	65831	40	95991	6000	128141	50	151921	30	169011	20
15251	60	38001	10	67571	80	96651	60	128211	20	152091	100	169111	20
16071	80	38271	80	69071	80	98791	800	128391	400	152431	40	169151	60
16461	70	38831	40	69341	50	99361	70	130891	900	152841	50	169471	80
16541	50	39191	200	69731	40	99681	90	131001	10	153141	50	170101	10
16811	20	41411	20	71431	40	99741	50	131971	80	153341	50	170201	10
17111	20	41581	90	71441	50	100231	40	132441	50	153361	70	170241	50
17221	30	41861	70	72091	100	102611	20	133811	20	153671	80	171061	70
18191	200	42101	10	72601	10	102831	40	134901	10	154531	40	171081	90
18521	30	42601	10	72931	40	103591	600	135401	10	155511	20	171341	50
18991	9000	42781	90	74691	700	104771	80	135651	60	156071	80	172851	60
19001	10	43941	50	74771	80	104961	70	136591	600	156581	90	173141	50
19261	70	44701	10	76891	900	105321	30	136931	40	57851	60	173701	10
19361	70	45181	90	78411	20	105391	400	138301	10	158011	20	174191	200
19381	90	48251	60	78731	40	106541	50	138461	70	159331	40	174781	90
21311	20	48581	90	81221	30	108331	40	138611	20	159361	70	174801	10
23311	20	49231	40	82131	40	109841	50	139901	10	160031	40	174851	60
24671	80	50691	700	84481	90	111041	50	139951	60	160501	10		
26631	40	52031	40	84611	20	113051	60	141301	10	161001	10	Շար.	

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ Վ. ՑԻԼՈՒՉ ՄՈՄԵՐՈՒ
ԾԱՂԿԵՓՈՒՆՋԵՐՈՒ
ԵՒ
ՄԱՆԿԱՆՑ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ-ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
ԱՐՄԵՆԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

որ երկար ժամանակ Մկրտիչ էֆ. Հիւսէյինեանի և վերջին տարիներս ալ Զամիչեան վաճառատան մէջ կը գտնուէր, այս անգամ վերջնականապէս հաստատուած է Պոլիս, Սուլթան Համամ, Հաճօբուլօ խան, ԹԱԴԷՈՍ ԷՖ. ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆԻ թիւ 29 հանրածանօթ վաճառատան վերնայարկը, ուր կը վաճառուին նաեւ ընտանեաց ու նորաձեւութեան վերաբերեալ բազմաթիւ վաճառք, գլխարկ ծաղիկներ, փետուր, ձեռնոց, գորսէ, տանթէլ, գորտէլա, ֆէսթօն, ֆիչու, պարէզ, կոճակ, լուիզին, բօնժէ եւն. եւն.:

Ամէն մարդ կը փափաքի դրամ շահիլ և շատերը դեռ չեն գիտեր որ անոր գաղտնիքը յաճախորդները գոհ ընելով անոնց սիրտը շահելուն մէջ կը կայանայ: 10—3

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալեքթօ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3720	Միքատօ	3557	Սիրիօ	1735
Անճելօ	1541	Տօրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Արիոսթօ	2377	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մանթէպէլլօ		Սլէյթ	1203
Գաստանօ	1822	Տինամօ	504	Իռկօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Գարոլինօ	1264	Էրկօ	3464	Իտահօ	5[illegible]40	Ներօ	1[illegible]33	Թ. Ուիլսըն	1546
Գէֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ծինօ	1080	Օտտօ	4100	Թօքիօ	3327
Գէյլօ	1371	Էցաքօ	1841	Քլէօ	053	Օնթարիօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գոլիբրօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գոբէօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քաֆօ	1700	Փոլէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գաղօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	[illegible]ալօ	510	Վոլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէօնաթօ	2272	Ռիալթօ	3329	Վ. [illegible]	2391
Սօսէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվորնօ	1643	Ռինալտօ	1553	Եէսօ	1350
Գոլորատօ	4235	Կիկանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Ռոլլօ	1613	Զէպրա	1200
Գանկօ	2905	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռոմէօ	1789	Թօրօ	
Գարլօ	895	Կրանտօ	1695	Մարէնկօ	1273	Ռոզալինտ	136	Մայօն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Մուրիլլօ շոգենաւը, Նաւապետ Ալֆըլ:
Բօլէնցօ շոգենաւը, Նաւապետ Պրանտըն:
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Վիկօ շոգենաւը, Նաւապետ Հարպօրտ, յուլիս 30ին:
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՋՕՏ
Թիւ 22 24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—47

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2|14 եւ 1320 Սեպտ. 20 թուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըլը խան, Հէզարէն փողոց, թիւ 14. Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պաղչէ Գաբու Թրամուէյի ճամբան, Թ. 40, մաքսատան մօտ:
Պոլիս, Մ. Ի. Սառաֆ. Չէլիք Իւլ Իպլամ խան, Պաղչէ Գաբու թիւ 10:
Պոլիս. Ապտի պէյ եւ Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց:
Պոլիս. Գ. Ս. Այվէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պաղչէ Գաբու, Իզմիր փողոց:
Գատըգիւղ. Ալեքսանդր Անաստասիատիս շուկայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճատտէսի:
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի:
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ փողոց
Երէնգիւղ, Թէօտօս Իօաննիտէս, Նաւակատան մօտ:
Շիշլի, Մ. Ե. Ռօսի, Պէօյիւքտէրէ ճամբայ, թիւ 137:
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12, Թիւնէլ խան:
Բէպէք, Բ. Սոմմարիպա:
Մեծ Կղզի. Ռէսուլ էֆ.:
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ:
Սան Ստէֆանօ, Թէչլեան էֆ.:

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ:

ՌՈՍԻԱ
COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու ցուցափեղկի ապակիներու խորտակուելուն դէմ.

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	1 666 666 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	154 666 666 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	400,728,000 »
1904 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	65 224 946 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան Վօյվօտա Ղալաթիա:
Պոլսոյ գործակալութեան, Տիլիզզատէ խան Աչըր Էֆէնտի ճատտէսի, թիւ 26:
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 11 50—13

ԶԵՆԻԹ

Համաշխարհային հռչակ վայելող միակ ժամացոյցը իր նրբախնամ յօրինուածքին, իր բարեձեւութեան, իր տոկունութեան և իր բարձր ճշդութեան համար, յատկութիւններ՝ որոնք բոլոր Արուեստահանդէսներու մէջ իրաւապէս արժանացուցած են զայն ամենաբարձր վարձատրութեանց, և որոնց համար կարելի է միշտ զայն յանձնարարել և երաշխաւորել: Իբրեւ կատարելագործութեան վերջին բառը՝ ժամագործական ճարտարարուեստին արդի կալուածին մէջ, ԶԵՆԻԹ ժամացոյցը լիովին կ՚արդարացնէ իրեն ընծայուած անունը:

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻԶ, 1900
ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ.—ՆԷՕՇԱՏԷԼԻ ԴԻՏԱՐԱՆԻՆ. 1903
ԱՐՏԱՔՈՅ ՄՐՑՄԱՆ.—ԱՆԴԱՄ ԺԻՒՐԻԻ, ՄԻԼԱՆ. 1906
ԵՒՆ. ԵՒՆ. ԵՒՆ.
ԱՄԷՆ ՄԵՏԱՂԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ
Ընդհ. ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար — Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ ԵՒ ԸՆԿ.
Մեծ վաճառատուն ժամացոյցներու, շղթաներու և գոհարեղէններու
ԹԻՒ 16 — ՊԱՀՃԷ ԳԱՊՈՒ — ԹԻՒ 16
Օսմանլը-Պանք հաստատութեան դիմացը
Ի Բերա, կը գտնուի գոհարավաճառ Տ. Տ. ԷՊՄԷՔՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ քով,
Թիւ 400 Մեծ-Փողոց 50—7

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող
շոգենաւեր

Ա ԿԱՐԳԻ	Բ ԿԱՐԳԻ
Սեթի	Նիթօքրիս
Մինէս	Ամասիս
Ռամզէս	Պուզիրիս
Քէփերա	Մէմֆիս
Նաւքրատ	Ֆիլէյի
Նաւարինօ	Ֆարօս
	Թիպա

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեղաւորք ունին:

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ մանաւանդ թուրք ճամբորդներ կ՚առնեն բայց տեղաւոր չունին: ագարիք
Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հատուցանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները առնելու համար ապրանքներ կ՚ընդունուին:

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ռեխթիմ խան, Պաղչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.
50—40 31 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ.

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՓԵԱՆ

ԺՈՐԺ ՕՀՆԷ

Գեղանի Կոմսուհիի մը Արկածները

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾԸ

Դ.

ԻՆՉՔԵՐԸ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՆԵՐՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔԷ ԶՐԿՈՒՄ

—Սակայն կոմսը դուրս ելած է իրիկուն մը. գիւղացիներ տեսած են անոր թափառիլը ճամբուն վրայ, գետակին մօտ: Տօքթ. Ֆոնթընայլ գրեթէ բերած է զանի:

Ռօզ իր հանդարտութիւնը չկորսնցուց բնաւ. կը սպասէր այդ հարցման:

—Ստոյգ է, ըսաւ Ռօզ-Լիզոն:

—Ինչպէս կրնաք բացատրել այդ իրողութիւնը, քանի որ ան չպիտի կրնար նմանօրինակ անխոհեմութիւն մը գործել, եթէ ձեր հսկողութեան առարկայ ըլլար միշտ:

—Շատ բնական է ատոր բացատրութիւնը. տարփուած էի Ռուանտոմէնճէն բացակայիլ այդ իրիկուն... Կոմսին առողջական վիճակը շատ լաւ էր այն ատեն, և նոյնիսկ մասնական բուժում մը հաւանական կը համարէինք... Իմ բացակայութեանս միջոցին ինչ անցած է մտքէն: Առանձին գտնուելէն վախցա՞ծ է արդեօք: Ընդհակառակը ուզա՞ծ է օգտուիլ այդ առանձնութենէն, երբ ո՛չ ոք կը հսկէր իր վրայ, իր նորոգուած ուժերը փորձելու համար... Վերջինը կը կարծեմ ես... Մեծ դժբախտութիւն մը եղաւ ատիկա... Այնուհետեւ բուժման ամէն յոյս ցնդեցաւ... Իր հիւանդութիւնը աւելի ծանրացաւ... Ատենօք կրնայինք անոր մտածման հետ յարաբերութեան մտնել շարժումներով ու նայուածքներով, բայց հիմա այդ բանը վերջ գտած է, ինչպէս կը տեսնէք... Կոմսին հետ խօսեցանք ու փորձեցինք անոր մտքին վրայ ազդեցութիւն գործել, կարգ մը յիշատակներ արթնցնելով անոր մէջ... Վստահ եմ որ դուք ալ ինծի ու շատերու պէս չէիք կրնար պատասխան մը ընդունիլ կոմսէն...

—Արդարեւ...

Լիզոն ուրիշ բան չըսաւ: Դատական պաշտօնեաները աւելի առաջ չտարին իրենց հարցաքննութիւնը:

—Հաճեցէք ներս մտցնել տօքթ. Ֆոնթընայլն ու այն վկաները որոնք դուրսը կը սպասեն: Նմանապէս Տիկին Նաթալի Պուրիանէ խնդրեցէք որ անոնց հետ միասին հոս գայ:

Քանի մը վայրկեան անցան: Կոմսն անզգած կը մնար: Դիակի մը պէս պառկած էր: Պ. Մէնէսթրօ և ընդհանուր դատախազը մերթ կը դիտէին հիւանդը՝ յարաճուն կարեկցութեամբ մը: Ոչ մէկ կասկած կ՚ունենային թէ ճշմարտութիւնը կը սքօղուէր: Մանաւանդ թէ ինչպէս պիտի կրնային մտքերնուն անցընել թէ կատակերգութիւն մը կը խաղային իրենց առջեւ, որմէ կը խաբուէին: Այդ կատակերգութիւնը սա բանէն առաջ կուգար որ ցաւով կը դիտէին կոմսը և բարձրաձայն կը մեղքնային:

Այսպէս՝ օրինական քննութիւնը շատ պարզ եղած էր: Ամէն ինչ կը նպաստէր գործին դիւրութեան:

Տօքթ. Ֆոնթընայլ ներս մտաւ Ռօզ-Լիզոնի ու Նաթալիի հետ, որոնց կը հետեւէին գիւղացիներ՝ դատաւորին կողմէ կանչուած: Դղեակին ծառաներն ալ ներկայացան, որոնք Պ. Մէնէսթրոյի տեղեկագրին համաձայն, վերջերը գիշեր ատեն հանդիպած էին թափառական անդամալոյծին:

Կոմսը մնայուն և անհոգի նայուածք մը ձգեց ամէնուն վրայ:

Անկողնին մէջ շարժեցաւ, անյօդաւոր ձայներ հանեց. ատ եղաւ ամէնը:

Բայց արտեւանունքները չփակեց ալ ևս: Աչքերը սեւեռագին արտայայտութիւն մը առին:

Տօքթ. Ֆոնթընայլի ուղղած էր իր նայուածքը:

Դատաւորը նախ գիւղացիները հարցաքննեց, որոնք արշալոյսին տեսած էին կոմսը, երբ ան կը քաշքշտուէր գետակին երկայնքը և դէպի Հէրիվալի անտառը կ՚ուղղուէր:

Գիւղացիները կրկնեցին այն տեղեկութիւնները, որոնց ծանօթ են մեր ընթերցողները:

Սակայն փութացին յարել.

— Խեղճ մարդը չէր կրնար յառաջանալ, ճամբուն վրայ ինկած ըլլալով. օգնութեան պիտի հասնէինք կոմսին, առաջարկելով որ դղեակ առաջնորդենք զինքը, երբ այդ միջոցին Տօքթ. Ֆոնթընայլ վրայ հասաւ կառքով: Իսկոյն Բրիսթիան կեցուց կառքը և կոմսին մարմինը վերցուց ճամբուն վրայէն: Գիշերը հասած ըլլալով՝ անկարելի եղաւ ուրիշ բան տեսնել:

— Ատիկա ճշմարտութեան համապատասխա՞ն է, հարցուց դատաւորը:

— Կատարելապէս համապատասխան:

— Կանխատեսա՞ծ էիք թէ կոմսը կրնար ատանկ ճիգ մը կատարել:

— Ոչ:

— Սակայն քիչ մը բարուոքում տեսած չէի՞ք իր վիճակին մէջ: Ինչ եղաւ այնուհետեւ:

— Այդ գիշեր կատարած ճիգը բուժման ամէն յոյս ցնդեցուց:

Բրիսթիանն ու կոմսը իրար կը դիտէին:

Հիւանդը, բժիշկին ուղղած իր նայուածքով, ըսել կ՚ուզէր.

— Լաւ կ՚ընէք այդպէս խօսելով:

— Առաջին օրէն սկսեալ կոմսը դարմանեցիք, այնպէս չէ՞, հարցուց դատաւորը: Ըսէք թէ ինչ եղած են իր հիւանդութեան երեւոյթները, և հիմա ինչ կը խորհիք այդ մասին:

— Կոմսը դարմանելու հրաւիրուեցայ այն ատեն երբ ուղեղային արեան հոսանում ունեցած էր ան. հետեւանքն եղաւ ընդհանուր անդամալուծութիւն, որուն դէմ դարման չունի գիտութիւնը: Ուրեմն կը մնար հիւանդին վրայ հսկել, ամէն պատահարի առաջքն առնել և իմացականութեան ամենափոքր նշոյլին սպասել, օգտուելու համար անկէ, ինչ որ ըրինք: Բնութենէն սպասելու էինք որ բուժման մը հրաշքը գործէ... Կոմսին մէկ ծանր անխոհեմութիւնը պատճառ եղաւ որ այդ յոյսն ալ կորսուի մէկ անգամէն, առաջ եկած բարուոքումն ալ վրայ տալով: Գիտէք թէ ի՛նչպէս...

Բժիշկն ու կոմսին նայուածքները, միշտ իրարու ուղղուած, կ՚ըսէին.

—Աղէ՞կ են այս խօսքերը:

—Այո՛:

Սակայն դատաւորը յարեց.

—Չէ՞ք կարծեր որ միեւնոյն բարուոքումը առաջ գայ նորէն:

Բրիսթիան ամէնէն աւելի այդ միջոցին պէտք զգաց ստելու:

—Ոեւէ բժիշկ չպիտի կրնար ձեզի պատասխանել այդ մասին, ըսաւ Բրիսթիան, կարճատեւ լռութենէ յետոյ:

Կոմսն ու Լիզոն չնշմարեցին Բրիսթիանի վարանումը: Ուրիշն ալ չդիտեց այդ բանը:

Դատաւորը կանչեց կառապանը, պարտիզպանը և սենեկապանուհին, որոնք դղեակին շուրջը տեսած էին կոմսին թափառումը:

Դատաւորը ամէնքն ալ քննեց մանրամասնին կերպով:

Անոնք կրկնեցին ինչ որ տեսնել կրցած էին: Կոմսին ուրուականը տեսնելնուն յաջորդ օրը Նաթալիի հաղորդած էին այդ լուրը, կատարեալ անկեղծութեամբ ոգեւորուած: Դղեակին մարդիկը չհաւատալով կատակներ ըրած էին, որով իրենք ալ սա համոզման յանգած էին թէ կրնային սխալ տեսած ըլլալ: Մէկուն թափառիլը տեսած էին: Թերեւս կոմսը չէր այդ անձը, քանի որ տկար էր ան: Ի՞նչ կրնար ըլլալ ուրեմն: Եւ ահա արդարութիւնը կը խառնուէր հիմա այդ գործին...

(Շարունակելի)